Analiza poslovanja poduzeća Tommy d. o. o. i usporedba s odabranim konkurentima

Dimitrov, Irena

Master's thesis / Diplomski rad

2015

Degree Grantor / Ustanova koja je dodijelila akademski / stručni stupanj: **University of Split, Faculty of economics Split / Sveučilište u Splitu, Ekonomski fakultet**

Permanent link / Trajna poveznica: https://urn.nsk.hr/urn:nbn:hr:124:586250

Rights / Prava: In copyright / Zaštićeno autorskim pravom.

Download date / Datum preuzimanja: **2024-03-29**

Repository / Repozitorij:

REFST - Repository of Economics faculty in Split

zir.nsk.hr

UNIVERSITY OF SPLIT

dabar

DIGITALNI AKADEMSKI ARHIVI I REPOZITORIJI

SVEUČILIŠTE U SPLITU

EKONOMSKI FAKULTET

DIPLOMSKI RAD

ANALIZA POSLOVANJA PODUZEĆA TOMMY D.O.O. I USPOREDBA S ODABRANIM KONKURENTIMA

Mentor:

Prof. dr. sc. Snježana Pivac

Studentica:

Irena Dimitrov,

2132060

Split, studeni, 2015

SADRŽAJ

1. UVOD ... 3
1.1.Problem istraživanja ... 3
1.2.Predmet istraživanja ... 5
1.2.Istraživačke hipoteze ... 8
1.3.Svrha i ciljevi istraživanja ... 9
1.4.Metode istraživanja ... 9
1.5.Doprinos istraživanja ... 11
2. TEMELJNI FINANCIJSKI IZVJEŠTAJI I POKAZATELJI POSLOVANJA ... 12
2.1. Temeljni financijski izvještaji ... 12
2.1.1. Bilanca ... 13
2.1.2. Račun dobiti ili gubitka ... 14
2.1.3. Izvještaj o novčanom tijeku ... 15
2.1.4. Izvještaj o promjenama kapitala ... 16
2.1.5. Bilješke uz financijske izvještaje ... 16
2.2. Osnovni financijski pokazatelji poslovanja ... 17
2.2.1. Pokazatelji likvidnosti ... 18
2.2.2. Pokazatelji zaduženosti ... 19
2.2.3. Pokazatelji aktivnosti ... 20
2.2.4. Pokazatelji ekonomičnosti ... 21
2.2.5 Pokazatelji profitabilnosti ... 21
3. ANALIZA POSLOVANJA TOMMY D.O.O. OD 2008.- 2013. ... 23
3.1. Tommy d.o.o ... 23
3.2. Horizontalna analiza financijskih izvještaja ... 24
3.2.1. Horizontalna analiza bilance ... 25
3.2.2. Horizontalna analiza računa dobiti i gubitka ... 29
3.3. Vertikalna analiza financijskih izvještaja ... 32
3.3.1. Vertikalna analiza bilance ... 32
3.3.2. Vertikalna analiza računa dobiti i gubitka ... 35
3.3.3 Analiza novčanog tijeka ... 36
3.4. Analiza putem pokazatelja ... 40
4. STATISTIČKE METODE PRI ANALIZI POSLOVANJA TOMMY D.O.O. I USPOREDBA S ODABRANIM KONKURENTIMA ... 46
4.1.Odabrana poduzeća iz trgovine na malo široke potrošnje ... 46
4.1.1.Billa d.o.o. ... 46
4.1.2.Plodine d.d. ... 47

4.1.3.Spar d.o.o. 49
4.1.4.Studenac d.o.o 50
4.2.Korelacijska i regresijska analiza bruto dobiti, broja zaposlenih i broj prodavaonica poduzeća Tommy d.o.o 51
4.2.1.Korelacijska analiza 51
4.2.2.Regresijska analiza 54
4.3. Komparativna analiza poslovanja Tommy d.o.o i odabranih konkurenata 55
4.3.1. Klasifikacija odabranih poduzeća u trgovini na malo pomoću Cluster analize 55
4.3.2. Rangiranje odabranih poduzeća u trgovini na malo pomoću višekriterijske PROMETHEE metode 62
5.ZAKLJUČAK 68
SAŽETAK: 70
SUMMERY: 70
LITERATURA: 71
POPIS TABLICA: 73
POPIS GRAFOVA: 74
POPIS SLIKA: 74

1. UVOD

1.1. Problem istraživanja

Problem ovog istraživanja je analiza poslovanja trgovačkog društva Tommy d.o.o.. Putem sekundarne analize nastoji se utvrditi realna slika poslovanja Tommy-a od 2008.-2013. godine.[1] Analizom se utvrđuje sadašnje stanje poduzeća, iznose se realni i objektivni podaci o likvidnosti poduzeća, financijskoj stabilnosti, zaduženosti, učinkovitosti poslovanja i rentabilnosti te se definiraju simptomi i uzroci financijskih problema u poduzeću.

Temeljna podloga za analizu su financijska izvješća: bilanca, račun dobiti i gubitka, izvješće o novčanom toku, izvješće o promjenama glavnice te bilješke uz financijske izvješća, koja su utvrđena Zakonom o računovodstvu. [2]

Trgovački lanac Tommy utemeljen je kao trgovačko društvo 1992. godine, kada je i započelo s poslovnim aktivnostima u trgovini na veliko i malo.

Trgovina na malo definirana je Zakonom o trgovini. Prema ovom Zakonu Trgovina na malo je kupnja robe radi daljnje prodaje potrošačima za osobnu uporabu ili uporabu u kućanstvu, kao i profesionalnim korisnicima ako za tu prodaju nije potrebno ispunjavanje dodatnih minimalnih tehničkih i drugih uvjeta propisanim posebnim propisima.[3] Prema Nacionalnoj klasifikaciji djelatnosti iz 2007 godine (NKD 2007.) trgovina na malo robom široke potrošnje obuhvaća djelatnosti G 47.11 (Trgovina na malo u nespecijaliziranim prodavaonicama pretežno hranom, pićima i duhanskim proizvodima) i G 47.19 (Ostala trgovina na malo u nespecijaliziranim prodavaonicama). [4]

Institucionalne jedinice u Republici Hrvatskoj klasificiraju se u sektore i podsektore, sukladno europskoj regulativi - Europski sustav nacionalnih računa 2010 (ESA 2010), u svrhu izrade službene statistike. Prema ESA 2010 metodologiji sektor ukupnog gospodarstva sastoji se od pet sektora:[5]

[1] Razdoblje koje se analizira je od 2008. do 2013. god., 2014. god. nije uzeta u obzir jer nisu dostupni financijski izvještaji na webu Fine
[2] Narodne novine, (2014): Zakon o računovodstvu, Narodne novine d.d., Zagreb, broj 121, čl. 15, [20.04.2015]
[3] Narodne novine (2013): Zakon o trgovini, Narodne novine d.d., Zagreb, broj 68, čl. 3, [20.04.2015]
[4] Anić, I., (2012): Mjerodavno tržište i tržišni udjel u trgovini na malo u Hrvatskoj i EU, ekonomski institut, Zagreb, str. 29
[5] Sektorska klasifikacija institucionalnih jedinica : http://www.dzs.hr/app/sektorizacija/, [20.04.2015]

- Sektor S.11 Nefinancijska poduzeća
- Sektor S.12 Financijska poduzeća
- Sektor S.13 Ukupna država
- Sektor S.14 Kućanstva
- Sektor S.15 Neprofitne ustanove koje služe kućanstvima

Prema sektorskoj klasifikaciji u ovom radu razmatra se Sektor S.11 Nefinancijska poduzeća, koji se dalje dijeli na:[6]

  - S.11001 Javni
  - S.11002 Domaći privatni
  - S.11003 Inozemna kontrola

Značajnije mjerodavno tržište trgovine na malo u Republici Hrvatskoj čine 55 poduzetnika prema kojoj nisu obuhvaćeni trgovci koji ovu djelatnost obavljaju temeljem Zakona o obrtu. Također nisu obuhvaćena prodajna mjesta čija primarna djelatnost nije prodaja prehrambenih proizvoda. Tržišni udjeli deset najvećih poduzetnika prema ostvarenom prihodu na mjerodavnom tržištu trgovine na malom u Republici Hrvatskoj u 2012. godini su:[7]

1. Konzum
2. Plodine
3. Lidl
4. Kaufland
5. Mercator
6. Tommy
7. Spar
8. Billa
9. Dinova-Diona
10. Studenac.

Došlo je do značajnih promjena tijekom 2012. godine. Konzum je i dalje zadržao lidersku poziciju. Trgovački lanac Kerum potisnut je s tržišta jer su ga preuzeli trgovački lanci Tommy

[6] Sektorska klasifikacija institucionalnih jedinica : http://www.dzs.hr/app/sektorizacija , [20.04.2015]
[7] AZTN (2013) : podaci poduzetnika iz istraživanja distributivne trgovine mješovitom robom, pretežito hranom, pićima i higijenskim proizvodima za domaćinstvo u Republici Hrvatskoj, [20.04.2015]

i Ribola. Tommy je u 2012. godini imao najveći skok prihoda upravo zbog preuzimanja dijela Kerumovih trgovina.

Danas je Tommy jedan od vodećih hrvatskih trgovačkih lanaca sa adekvatno pripremljenim financijskim izvještajima koji su potrebni za financijsku analizu. Temeljem toga analizirati će se njegovo poslovanje preko financijskih izvještaja i napraviti usporedba s odabranim konkurentima koji su također na listi vodećih maloprodajnih trgovaca, a to su: Billa d.o.o., Plodine d.d., Spar Hrvatska d.o.o., Studenac d.o.o.. Promatrajući tržišne udjele trgovca na malo u razdoblju od 2008.-2012. godine odabrani konkurenti zajedno sa Tommy-om dijele najveći udio ostvarenih prihoda na mjerodavnom tržištu trgovine na malo u Republici Hrvatskoj.

U ovom radu biti će provedena vertikalna i horizontalna analiza financijskih izvještaja te analiza putem pokazatelja. Pokazatelji koji će se koristiti u ovom radu na temelju bilance i računa dobiti i gubitka su: [8]

- pokazatelji likvidnosti,
- pokazatelji zaduženosti (solventnosti),
- pokazatelji aktivnosti,
- pokazatelji ekonomičnosti,
- pokazatelji profitabilnosti.

1.2.Predmet istraživanja

Predmet ovog istraživanja je pomoću odgovarajućih statističkih metoda na temelju relevantnih financijskih pokazatelja analizirati uspješnost poduzeća Tommy d.o.o u razdoblju od 2008-2013., istražiti u kojoj se fazi životnog ciklusa nalazi i usporediti poslovanje sa odabranim konkurentima (Plodine d.d., Billa d.o.o., Studenac d.o.o., Spar d.o.o.) iz iste klasifikacije djelatnosti. Glavni kriterij za odabir konkurenata je razvrstavanje poduzetnika prema Zakonu o računovodstvu.

[8] Žager, K., Žager L. (2008): Analiza financijskih izvještaj, MASMEDIA, Zagreb, str. 245.

Tablica 1: Kriterij za razvrstavanje poduzetnika prema ZOR-u

	IZNOS UKUPNE AKTIVE	IZNOS PRIHODA	PROSJEČAN BROJ RADNIKA
MALI PODUZETNICI	32.500.000	65.000.000	50
SREDNJI PODUZETNICI	130.000.000	260.000.000	250
VELIKI PODUZETNICI	Oni koji prelaze dva uvjeta od gore navedenih kriterija.		

Izvor: Zakon o računovodstvu, http://www.zakon.hr/z/118/Zakon-o-ra%C4%8Dunovodstvu

Prema kriteriju za razvrstavanje odabrani konkurenti spadaju u velike poduzetnike. Također odabrani konkurenti imaju isti NKD, 47.11 - Trgovina na malo u nespecijaliziranim prodavaonicama pretežno hranom, pićima i duhanskim proizvodima. Plodine d.d. i Studenac d..o.o. prema sektorskoj klasifikaciji institucionalnih jedinica spadaju u nacionalna privatna nefinancijska poduzeća, a Billa d.o.o. i Spar d.o.o.u inozemno kontrolirana nefinancijska poduzeća.

Selekcija konkurenata je napravljena tako što je od vodećih deset poduzetnika, koje su ranije navedene, izbačeni Konzum zbog toga što je predominantan u odnosu na ostale poduzetnike i Dinova-Diona jer spada u NKD 46.19 - posredovanje u trgovini raznovrsnim proizvodima. Ostali poduzetnici su uvršteni u MS Excel dokument i odabrani konkurenti su dobiveni slučajnim odabirom (generator slučajnih brojeva u MS Excelu).

Tommy d.o.o je lider u Splitsko-dalmatinskoj županiji, a za liderski poziciju na području Dalmacije se ravnopravno natječe s najvećim konkurentima. Najveći broj prodavaonica je smješteno u Dalmaciji, a manji broj u gradu Zagrebu i Zagrebačkoj županiji. Istraživanje će ipak obuhvatiti cijelo područje Republike Hrvatske jer se nastoji istražiti poslovna pozicija Tommy-a prema odabranim konkurentima.

Za uspješno provođenje statističke obrade podataka napravit će se analiza poslovanja putem pokazatelja koja utvrđuje vezu između različitih pozicija bilance i računa dobiti i gubitka.

Njezin je zadatak stvoriti informacijsku podlogu potrebnu za donošenje različitih odluka, među kojima i odluke o ulaganju. [9]

Financijski izvještaji koji su potrebni za provođenje diplomskog rada preuzeti su sa Registra financijskih izvještaja koje vodi Fina.

Pokazatelji koji se koriste u radu su:

- Pokazatelji likvidnosti[10]
  - koeficijent tekuće likvidnosti
  - koeficijent ubrzane likvidnosti
  - koeficijent trenutne likvidnosti
  - koeficijent financijske stabilnosti
- Pokazatelji zaduženosti (solventnosti)[11]
  - koeficijent zaduženosti
  - koeficijent vlastitog financiranja
  - koeficijent pokrića kamata
  - odnos duga i glavnice
- Pokazatelji aktivnosti[12]
  - koeficijent obrtaja ukupne imovine
  - koeficijent obrtaja dugotrajne imovine
  - koeficijent obrtaja potraživanja
- Pokazatelji ekonomičnosti [13]
  - ekonomičnost ukupnog poslovanja
  - ekonomičnost poslovanja
  - ekonomičnost financiranja

[9] Aljinović, B.,Ž., (2014): Računovodstvo novčanih tijekova, nastavni materijali, Ekonomski fakultet Split
[10] Podloga za izradu pokazatelja; Šarlija, N., (2009): Financijska analiza, predavanje za kolegij Analiza poslovanja poduzeća, Sveučilište u Osijeku, Osijek
[11] Najčešći pokazatelji zaduženosti prema: Vukoja, B.: Primjena analize financijskih izvješća pomoću ključnih financijskih pokazatelja kao temelj donošenja poslovnih odluka, preuzeto http://www.revident.ba/public/files/primjena-analize-financijskih-izvjestaja-pomocu-kljucnih-financijskih-pokazatelja.pdf, [20.04.2015]
[12] Podloga za izradu pokazatelja; Šarlija, N., (2009): Financijska analiza, predavanje za kolegij 'Analiza poslovanja poduzeća, Sveučilište u Osijeku, Osijek
[13] Podloga za izradu pokazatelja; Šarlija, N., (2009): Financijska analiza, predavanje za kolegij 'Analiza poslovanja poduzeća, Sveučilište u Osijeku, Osijek

- Pokazatelji profitabilnosti[14]
  - bruto marža profita
  - neto marža profita
  - povrat na ukupnu imovinu ROA
  - povrat na ukupni kapital ROE

1.2. Istraživačke hipoteze

Postavljaju se sljedeće hipoteze:

H1: Poduzeće Tommy d.o.o nalazi se u zreloj fazi životnog ciklusa

Za utvrđivanje faze životnog ciklusa poduzeća potrebna je analiza novčanog tijeka poduzeća. Informacija o novčanom tijeku korisna je u procjenjivanju mogućnosti poduzeća da ostvaruje novac i novčane ekvivalente, te za procjenu i usporedbu sadašnje vrijednosti budućih novčanih tijekova različitih poduzeća. Prvi korak prilikom vrednovanja novčanog tijeka utvrditi u kojoj se fazi života nalazi određeno poduzeće.[15] Napravit će se vertikalna analiza novčanih tijekova kroz razdoblje od 2008 do 2013 te utvrditi u kojoj se fazi životnog ciklusa nalazi Tommy d.o.o..

H2: Poduzeće Tommy d.o.o svake godine bilježi porast prihoda

Prihod je povećanje ekonomske koristi tijekom obračunskog razdoblja. Razlikuju se više vrsta prihoda, a najvažniji prihodi za poduzeće Tommy su redovni prihodi koji se ostvaruju prodajom proizvoda i prodajom trgovačke robe. Porastom prihoda i dobiti poduzeću se poboljšavaju pokazatelji koji ukazuju na profitabilnost poduzeća.

H3: Postoji statistički značajna povezanost između bruto dobiti, broja zaposlenih i broja prodavaonica u poduzeću Tommy d.o.o.

Ovom hipotezom se želi dokazati da stalno ulaganje u poslovanje i proširenje njegovog obujma utječe na rast dobiti poduzeća. Iz godine u godinu poduzeće Tommy d.o.o. otvara

[14] Najčešći pokazatelji zaduženosti prema: Vukoja, B.: Primjena analize financijskih izvješća pomoću ključnih financijskih pokazatelja kao temelj donošenja poslovnih odluka, preuzeto http://www.revident.ba/public/files/primjena-analize-financijskih-izvjestaja-pomocu-kljucnih-financijskih-pokazatelja.pdf, [20.04.2015]

[15] Aljinović Barač, Ž., (2014): Računovodstvo novčanih tijekova, nastavni materijali s predavanja, Ekonomski fakultet Split, ak. godina 2014./2015

nove prodavaonice i ulaže u razvoj. U 2012. godini Tommy d.o.o. preuzeo je dio Kerumovih prodavaonica.

H4: Tommy d.o.o. je najbolje rangirano poduzeće prema pokazateljima uspješnosti u odnosu na odabranu konkurenciju

Hipotezom se želi dokazati kako Tommy d.o.o. posluje s obzirom na odabranu konkurenciju (Plodine d.d., Billa d.o.o., Studenac d.o.o., Spar d.o.o.). Pomoću multivariantne metode klasifikacije na temelju odabranih financijskih pokazatelja (povrat na imovinu (ROA), koeficijent tekuće likvidnosti, koeficijent ukupnog poslovanja, koeficijent zaduženosti i koeficijenta obrtaja potraživanja), napraviti će se Cluster analiza. Osnovni cilj Cluster analize je sortirati različite podatke u grupe na način da se maksimizira stupanj sličnosti unutar grupe uz uvjet da je sličnost s drugim grupama minimalna. Uz klasifikaciju provest će se rangiranje odabranih poduzeća na temelju relevantnih pokazatelja pomoću višekriterijske PROMETHEE metode rangiranja za 2008., 2011. i 2013. godinu.

1.3. Svrha i ciljevi istraživanja

Cilj rada je analizirat strukturu financijskih izvještaja poduzeća Tommy d.o.o u razdoblju od 2008. godine do 2013. godine prema utvrđenim kriterijima kako bi se utvrdile značajke i trendovi koji pokazuju i opisuju financijsko stanje ovog poduzeća. Na temelju kvalitetne analize može se donijeti mjerodavan sud o bonitetu poduzeća. Analiza omogućava odgovor na pitanje kako je poduzeće poslovalo u prethodnim razdobljima i kako poboljšati rezultat u narednim razdobljima. Također će se usporediti financijska uspješnost poduzeća Tommy d.o.o s odabranim konkurentima u industriji. Glavni odabrani konkurenti su Plodine d.d., Billa d.o.o., Studenac d.o.o., Spar d.o.o..

1.4. Metode istraživanja

Pri analizi i primjeni pojedinih metoda u znanstveno-istraživačkom radu najefektivniji znanstveni rezultati se ne postižu dosljednom primjenom samo jedne znanstvene metode, već

povezivanjem i kombinacijom više takvih metoda. U izradi ovog rada korištene su sljedeće znanstvene metode:[16]

- statistička metoda
- metoda analize
- metoda sinteze
- metoda deskripcije
- metoda komparacije
- komparativna metoda

Statističkom metodom kvalitetno se provodi analiza poslovanja poduzeća, pomoću grafikona i statističkih pokazatelja, analiziraju se i objašnjavaju podaci sadržani u financijskim izvještajima te utvrđuju njihove uzročno-posljedične veze u promatranim intervalima. Analiza podataka provest će se izračunom u statističkom paketu SPSS Statistic 20.0 kao i pomoću programa Microsoft Excel koji nudi mogućnost jednostavne obrade velikog broja podataka. Za rangiranje pomoću PROMETHEE metode koristit će se softver DecisionLab 2011.

Metoda analize je postupak znanstvenog istraživanja raščlanjivanjem složenih pojmova, sudova i zaključaka na njihove jednostavnije sastavne dijelove i elemente.

Metoda sinteze je postupak znanstvenog istraživanja i objašnjavanja stvarnosti putem sinteze jednostavnih sudova u složenije.

Metoda deskripcije je postupak jednostavnog opisivanja ili očitavanja činjenica, procesa i predmeta u prirodi i društvu te njihovih empirijskih potvrđivanja odnosa i veza, ali bez znanstvenog tumačenja i objašnjavanja.

Metoda kompilacije je postupak preuzimanje tuđih rezultata istraživanja, odnosno tuđih opažanja, stavova, zaključaka i spoznaja.

Komparativna metoda je postupak uspoređivanja istih ili srodnih činjenica, pojava, procesa. U teorijskom dijelu uspoređivati će se vertikalna, horizontalna analiza i analiza putem pokazatelja i različiti financijski izvještaji, a u empirijskom dijelu uspoređivati će se izračunati indikatori uspješnosti poslovanja.

[16] Zelenika, R., (2000.):Metodologija i tehnologija izrade znanstvenog i stručnog djela,Ekonomski fakultet u Rijeci, Rijeka, str. 327-350

1.5. Doprinos istraživanja

Ovim radom nastoji se prikazat stanje na hrvatskom maloprodajnom tržištu, s naglaskom na trgovine na malo robom široke potrošnje koje obuhvaća djelatnosti G 47.11 (Trgovina na malo u nespecijaliziranim prodavaonicama pretežno hranom, pićima i duhanskim proizvodima) i G 47.19 (Ostala trgovina na malo u nespecijaliziranim prodavaonicama). Istraživanjem se žele pronaći dobre osobine poduzeća koje se mogu kasnije iskoristiti te da se uoče slabosti koje je potrebno eliminirati.

Analiza financijskih izvještaja potrebna je vlasniku poduzeća, menadžmentu i zaposlenicima, vjerovnicima i državi. Zaposlenici izvršenom analizom poslovanja saznaju koliko su uspješno radili, i u kojim se segmentima mogu popraviti. Vjerovnici analizom poslovanja žele saznati kreditnu sposobnost poduzeća, posebno za odobrenje kratkoročnih i dugoročnih kredita, odnosno za njihov povrat. Država financijskom analizom nastoji utvrditi pravu osnovicu za oporezivanjem, jer poduzeća nastoje svim sredstvima prikazati manju dobit koja se oporezuje.

Ovaj rad je stoga namijenjen svima koji žele uvidjeti stanje na maloprodajnom tržištu i koji su zainteresirani za analizu i budućnost ovog poduzeća. Također koristan je i različitim investitorima i analitičarima.

2. TEMELJNI FINANCIJSKI IZVJEŠTAJI I POKAZATELJI POSLOVANJA

2.1. Temeljni financijski izvještaji

Prema Zakonu o računovodstvu (NN, 121/14) svaki poduzetnik čije je sjedište u Republici Hrvatskoj obvezan je voditi poslovne knjige i sastavljati financijske izvještaje prema temeljnim načelima urednog knjigovodstva, tako da u njemu budu vidljivi njegovi poslovi i stanje njegove imovine.

Poduzeća sastavljaju godišnje financijske izvještaje kako bi vanjske i unutarnje korisnike upoznali s poslovanjem poduzeća. Cilj financijskih izvještaja je da pruže korisnicima realne i objektivne informacije o djelotvornosti poslovanja poduzeća koje su velikom broju korisnika značajne za donošenje poslovnih odluka. [17]

Temeljni financijski izvještaji su: [18]

- Bilanca
- Račun dobiti i gubitka
- Izvještaj o novčanom toku
- Izvještaj o promjenama kapitala
- Bilješke

Financijski izvještaji ne pružaju sve informacije koje su potrebne korisnicima pri donošenju ekonomskih odluka, jer oni uglavnom daju sliku financijskih učinka prošlih događaja i ne pružaju nefinancijske informacije. Financijski izvještaji uobičajeno se sastavljaju uz pretpostavku da poduzeće vremenski neograničeno posluje te da će poslovati i u doglednoj budućnosti. [19]

[17] Vujević, I. (2009): Analiza financijskih izvještaja, ST-tisak, Split, str.30
[18] Vujević, I. (2009): Analiza financijskih izvještaja, ST-tisak, Split, str. 31
[19] Vujević, I. (2009): Analiza financijskih izvještaja, ST-tisak, Split, str. 33

2.1.1. Bilanca

Bilanca ja temeljni financijski izvještaj koji prikazuje imovinu kojom poduzeće raspolaže i obveze prema izvorima u određenom trenutku. Sastavlja se za svaku poslovnu godinu, na isteku posljednjeg dana tog razdoblja, kao i za kraća vremenska razdoblja, periodične bilance.

Bilanca se sastoji od dva dijela, aktive (imovina) i pasive (kapital i obveze). Prilikom sastavljanja bilance treba voditi računa da aktiva i pasiva trebaju biti izjednačene.

AKTIVA=PASIVA

ili

IMOVINA=KAPITAL+OBVEZE

Aktiva bilance se dijeli na dvije osnovne skupine: dugotrajnu (stalna ili fiksna imovina) i kratkotrajnu imovinu (tekuća ili obrtna imovina). Kratkotrajnu imovinu čini onaj dio ukupne imovine za koji se očekuje da će se pretvoriti u novčani oblik u razdoblju kraćem od jedne godine, međutim treba uključiti i kriterij normalnog trajanja poslovnog procesa.

Kratkotrajna imovina se sastoji od:[20]

- Novac (u banci i u blagajni)
- Potraživanja (od kupaca, od zaposlenih, od države, ostala potraživanja)
- Financijska imovina (dani kratkoročni krediti, kupljeni vrijednosni papiri, dani depoziti i kaucije, ostala kratkotrajna ulaganja)
- Zalihe (sirovine i materijali, proizvodnje, gotovi proizvodi, trgovačke robe)

Dugotrajna imovina je onaj dio ukupne imovine poduzeća koji duže ostaje vezan u postojećem obliku i koji se postepeno pretvara u novac u toku više obračunskih razdoblja tj. u razdoblju dužem od godinu dana.[21]

Dugotrajna imovina se sastoji od:[22]

- Materijalna (zemljište, šume, zgrade, postrojenja i opreme, alati, uredski i pogonski inventar, vozila..)

[20] Žager, K., Žager L., (2008): Analiza financijskih izvještaja, MASMEDIA, Zagreb, str. 56
[21] Žager, K., Žager L. (2008): Analiza financijskih izvještaja, MASMEDIA, Zagreb, str. 57
[22] Žager, K., Žager L., (2008): Analiza financijskih izvještaja, MASMEDIA, Zagreb, str. 57

- Nematerijalna (osnivački izdaci, izdaci za istraživanje i razvoj, patenti, licence, koncesije, goodwill…)
- Financijska (dani krediti, depoziti i kaucije, vrijednosni papiri, dugotrajni depoziti kod banaka, ostala dugotrajna imovina)
- Potraživanja (prodaja na kredit, od povezanih poduzeća, ostala potraživanja)

Sva imovina kojom poduzeće raspolaže ima svoje porijeklo, pribavljena je iz otuđenih izvora koji predstavljaju obveze prema vlasnicima te imovine. Izvore imovine prema vlasništvu dijelimo na: vlastite izvore (kapital ili glavnica) i tuđe izvore (obveze). Prema roku dospijeća izvore sredstava razlikujemo: kratkoročne obveze, dugoročne obveze i trajne izvore (kapital ili glavnica).

2.1.2. Račun dobiti ili gubitka

Račun dobiti i gubitka prikazuje aktivnosti poduzeća u određenom vremenskom razdoblju sa stajališta prihoda i rashoda i njihovih razlika dobit ili gubitak.

Prihodi su povećanje ekonomske koristi tijekom obračunskog razdoblja u obliku priljeva ili povećanje glavnice, ali ne ono u svezi s uplatama od strane vlasnika. Nastaju kao posljedica povećanja imovine ili smanjenja obveza.[23]

Prihodi se dijele na: redovne (poslovne i financijske) i izvanredne.

Rashodi su smanjenje ekonomske koristi kroz obračunsko razdoblje u obliku odljeva ili iscrpljenja sredstava što ima za posljedicu smanjenja glavnice, ali ne one u svezi s raspodjelom glavnice vlasnicima. Nastaju kao posljedica smanjenja imovine i povećanja obveza. [24]

Rashodi se dijele na: redovne (poslovni i financijski) i izvanredne.

[23] Žager, K., Žager, L., (2008):Analiza financijskih izvještaja, MASMEDIA, Zagreb, str. 70
[24] Žager, K., Žager, L., (2008): Analiza financijskih izvještaja, MASMEDIA, Zagreb, str. 71

Kod utvrđivanja financijskog rezultata važne su sljedeće relacije i to:[25]

PRIHODI – RASHODI = FINANCIJSKI REZULTAT

PRIHODI > RASHODI = DOBIT

PRIHODI < RASHODI = GUBITAK

Pozitivni financijski rezultat povećava vrijednost kapitala, dok ostvareni gubitak smanjuje vrijednost kapitala. Pozitivni financijski rezultat bilježi se na pasivnoj strani bilance i služi kao izvor praćenja imovine u aktivi dok se ostvareni gubitak bilježi na strani pasive do visine kapitala i na strani aktive za dio koji prelazi visinu kapitala. [26]

2.1.3. Izvještaj o novčanom tijeku

Prema Zakonu o računovodstvu (NN, 121/14) ovaj izvještaj dužni su sastavljati sva poduzeća osim onih koji ulaze u skupinu malih poduzetnika.

Izvještaj o novčanim tijekovima prikazuje priljeve novca, odljeve novca i rezultat tog odnosa za određeno izvještajno razdoblje. Rezultat promjene novca može biti neto povećanje ili smanjenje novca. Ovaj izvještaj se u Hrvatskoj izrađuje prema MRS-u 7.[27]

Novčani tijekovi se javljaju kao poslovne, investicijske i financijske aktivnosti.

Novčani tijekovi od poslovnih aktivnosti prvenstveno proizlaze iz glavnih poslovnih aktivnosti subjekta u kojima se ostvaruju prihodi, dok se novčani tijekovi od investicijskih aktivnosti javljaju u svezi investicija i izdataka za nabavku dugotrajnih resursa koji za cilj imaju stvaranje buduće dobiti i budućih novčanih tijekova. Novčani tijekovi od financijskih aktivnosti javljaju se pri obavljanju transakcija s vlasnicima i kreditorima tvrtke.[28]

Cilj sastavljanja izvještaja o novčanom tijeku je pružanje podataka o novčanim priljevima i odljevima, kako bi se osigurale informacije o uspješnosti tvrtke u upravljanju novčanim

[25] Vujević, I: (2009): Analiza financijskih izvještaja, ST-tisak,Split, str. 45
[26] Vujević, I. (2009): Analiza financijskih izvještaja, ST-tisak,Split, str. 45
[27] Dropulić, I. (2011): Menadžersko računovodstvo I, nastavni materijali, EFST, Split
[28] Aljinović, Ž., B., (2014): Računovodstvo novčanih tijekova, nastavni materijali, EFST, Split

sredstvima. Za izradu izvješća o novčanim tijekovima u MRS-u 7 se navodi dvije metode i to:[29]

- Direktna metoda izvještavanja (podrazumijeva objavljivanje glavnih skupina bruto novčanih primitaka i izdataka. Uz primjenu direktne metode potrebno je iskazati sve novčane primitke i izdatke za poslovne, investicijske i financijske aktivnosti te prikazati rezultat promjene novca u neto iznosu.)
- Indirektna metoda izvještavanja (neto gotovinski tijek izračunava se na način da se dobitak (gubitak) nakon oporezivanja usklađuje za sve transakcije nenovčane prirode te prihode i rashode vezane za financiranje novčanog tijeka.)

2.1.4. Izvještaj o promjenama kapitala

Izvještaj o promjenama kapitala prikazuje analizu glavnih promjena na računima vlasničkog kapitala ili neto vrijednost u tijeku određenog razdoblja. Sadrži podatke o kapitalu i pričuvama isplaćenim dividendama, kao i promjenama računovodstvenih politika i ispravke temeljnih pogrešaka. Svrha izvještaja o promjenama kapitala je dati prikaz promjene neto vrijednosti tvrtke, odnosno bogatstva dioničara, pri čemu se u bilješkama daje uzrok rasta ili eventualnog pada glavnice.[30]

Sastavlja se za određeno obračunsko razdoblje, najčešće za jednu godinu, tj. za isti period kao i ostala financijska izvješća. Važnost ovog izvještaja je u tome što daje podlogu upravljačkom kadru za vođenje strategije razvoja i politike raspodjele dividendi.

2.1.5. Bilješke uz financijske izvještaje

Bilješke dodatno pojašnjavaju vrijednost i prirodu pozicija u temeljnim financijskim izvještajima. Trebaju sadržavati sve one informacije koje se ne vide direktno iz temeljnih izvještaja a neophodne su za njihovo razumijevanje i ocjenu poslovanja. Sastavljanje i prezentiranje dodatnih informacija u formi bilješki pridonosi kvaliteti i upotrebljivosti računovodstvenih informacija.[31]

[29] Dropulić, I. (2011): Menadžersko računovodstvo I, nastavni materijali, EFST, Split
[30] Vujević, I. (2009): Analiza financijskih izvještaja,ST-tisak, Split, str. 64
[31] Žager, K., Žager L., (2008): Analiza financijskih izvještaja,MASMEDIA, Split, str.89

2.2. Osnovni financijski pokazatelji poslovanja

Analiza putem financijskih pokazatelja je jedna od najpoznatijih i najčešće korištenih analiza financijskih izvještaja i može dati dobar pregled poduzeća i naglasiti njegove slabosti i snage. Povezivanjem stavki iz jednog ili iz dvaju izvještaja, odnosno iz knjigovodstvenih i/ili tržišnih podataka, ona pokazuje povezanost između računa u financijskim izvještajima i omogućuje vrednovanje financijskog stanja i poslovanje tvrtke.[32]

Financijski pokazatelji, s obzirom na vremensku dimenziju, u osnovi se mogu podijeliti na dvije skupine. Jedna skupina financijskih pokazatelja obuhvaća razmatranje poslovanja poduzeća unutar određenog razdoblja (najčešće godinu dana) i temelji se na podacima iz izvještaja o dobiti, a druga se odnosi na točno određeni trenutak koji se podudara s trenutkom sastavljanja bilance i govori o financijskom položaju poduzeća u tom trenutku.[33]

Jedna od čestih klasifikacija financijskih pokazatelja je sljedeća klasifikacija:[34]

- Pokazatelji likvidnosti
- Pokazatelji zaduženosti
- Pokazatelji aktivnosti
- Pokazatelji ekonomičnosti
- Pokazatelji profitabilnosti
- Pokazatelji investiranja

Dobro upravljanje podrazumijeva da su u poslovanju zadovoljena dva kriterija – kriterij sigurnosti i kriterij uspješnosti. U tom kontekstu pokazatelji likvidnosti i zaduženosti mogu se smatrati pokazateljima sigurnosti poslovanja. Pokazatelji ekonomičnosti, profitabilnosti i investiranja zapravo su pokazatelji uspješnosti poslovanja. Nasuprot tome, pokazatelji aktivnosti mogu se smatrati i pokazateljima sigurnosti i pokazateljima uspješnosti.[35]

Izračunati pokazatelji, bez obzira na to o kojim se pokazateljima radi, sami za sebe ne govore mnogo. Da bi se mogao donijeti kvalitetan sud o tome jesu li veličine nekih pokazatelja

[32] Vukoja, B. : Primjena analize financijskih izvješća pomoću ključnih financijskih pokazatelja kao temelj donošenja poslovnih odluka, , preuzeto http://www.revident.ba/public/files/primjena-analize-financijskih-izvjestaja-pomocu-kljucnih-financijskih-pokazatelja.pdf, [27.08.2015]
[33] Žager, K., Žager L., (2008): Analiza financijskih izvještaja, MASMEDIA, Zagreb, str 243
[34] Vukoja, B. : Primjena analize financijskih izvješća pomoću ključnih financijskih pokazatelja kao temelj donošenja poslovnih odluka, preuzeto http://www.revident.ba/public/files/primjena-analize-financijskih-izvjestaja-pomocu-kljucnih-financijskih-pokazatelja.pdf, [27.08.2015]
[35] Žager, K., Žager L., (2008): Analiza financijskih izvještaja, MASMEDIA, Zagreb, str.244

zadovoljavajuće ili ne, potrebno je usporediti te pokazatelje s određenim standardnim veličinama koje su u ovom slučaju baza usporedbe. Najčešće korištene standardne veličine tih pokazatelja jesu:[36]

1. Planirani pokazatelj za period koji se analizira
2. Kretanje veličine određenog pokazatelja tijekom određenog vremena u istom poduzeću
3. Veličina tog pokazatelja u sličnom poduzeću koje pripada istoj grupaciji
4. Prosječna vrijednost određenog pokazatelja ostalih poduzeća koja pripadaju istoj grupaciji

2.2.1. Pokazatelji likvidnosti

Pokazatelji likvidnosti se koriste za procjenu sposobnosti poduzeća da udovolji kratkoročnim obvezama kratkoročnom imovinom. Najčešći eksplicirani pokazatelji likvidnosti jesu:[37]

- Koeficijent trenutne likvidnosti
- Koeficijent ubrzane likvidnosti
- Koeficijent tekuće likvidnosti
- Koeficijent financijske stabilnosti

Svi navedeni pokazatelji računaju se na temelju podataka iz bilance.

Tablica 2: Pokazatelji likvidnosti

NAZIV POKAZATELJA	BROJNIK	NAZIVNIK
Koeficijent trenutne likvidnosti	novac	kratkoročne obveze
Koeficijent ubrzane likvidnosti	kratkotrajna imovina - zalihe	kratkoročne obveze
Koeficijent tekuće likvidnosti	kratkotrajna imovina	kratkoročne obveze
Koeficijent financijske stabilnosti	dugotrajna imovina	kapital + dugoročne obveze

Izvor: Žager, K., Žager, L. (2008): Analiza financijskih izvještaja, MASMEDIA, Zagreb, str.248

[36] Žager, K., Žager, L. (2008): Analiza financijskih izvještaja, MASMEDIA, Zagreb, str.247
[37] Žager, K., Žager, L. (2008): Analiza financijskih izvještaja, MASMEDIA, Zagreb, str.248

Za koeficijent ubrzane likvidnosti uobičajeno se ističe da njegova vrijednost mora biti minimalno 1, što znači da kratkoročne obveze ne bi smjele biti veće od zbroja iznosa novca i potraživanja. Koeficijent tekuće likvidnosti mora biti veći od 2, što znači da kratkotrajna imovina mora biti makar dvostruko veća od kratkoročnih obveza. Koeficijent financijske stabilnosti uvijek mora biti manji od 1 jer se iz dijela dugoročnih izvora mora financirati kratkotrajna imovina.[38]

2.2.2. Pokazatelji zaduženosti

Pokazatelji zaduženosti pokazuju strukturu kapitala i načine na koje poduzeće financira svoju imovinu. Oni predstavljaju svojevrsnu mjeru stupnja rizika ulaganje u poduzeće, odnosno određuju stupanj korištenja posuđenih financijskih sredstava. Najčešće korišteni pokazatelji zaduženosti su:[39]

- Koeficijent zaduženosti
- Koeficijent vlastitog financiranja
- Koeficijent pokrića kamata
- Odnos duga i glavnice

Tablica 2: Pokazatelji zaduženosti

NAZIV POKAZATELJA	BROJNIK	NAZIVNIK
Koeficijent zaduženosti	Ukupne obveze	Ukupna imovina
Koeficijent vlastitog financiranja	Glavnica	Ukupna imovina
Koeficijent pokrića kamata	Dobit prije poreza i kamata	Kamate
Odnos duga i glavnice	Ukupni dug (obveze)	Glavnica

Izvor: Šarlija (2009): Financijska analiza, preuzeto sa http://www.mathos.unios.hr/analizapp/Files/Financijska_analiza.doc.pdf

Vrijednost koeficijenta zaduženosti trebala bi biti 50% ili manja. Koeficijent vlastitog financiranja govori koliko je imovine financirano iz vlastitog kapitala (glavnice) a njegova

[38] Žager, K., Žager L., (2008): Analiza financijskih izvještaja, MASMEDIA, Zagreb, str. 249
[39] Šarlija (2009): Financijska analiza, preuzeto sa http://www.mathos.unios.hr/analizapp/Files/Financijska_analiza.doc.pdf, [27.08.2015]

vrijednost trebala bi biti veća od 50%. Pri utvrđivanju pokrića troškova kamata razmatra se koliko puta su kamate pokrivene ostvarenim iznosom bruto dobiti. Ako je to pokriće veće, zaduženost je manja i obrnuto. Gornja granica odnosa duga i glavnice je najčešće 2:1, s udjelom dugoročnog duga ne većim od jedne trećine.[40]

2.2.3. Pokazatelji aktivnosti

Pokazatelji aktivnosti upućuju na brzinu cirkulacije imovine u poslovnom procesu, a računaju se na temelju odnosa prometa i prosječnog stanja. Utvrđuju se na temelju podataka iz bilance i računa dobiti i gubitka. Najčešće korišteni pokazatelji su:[41]

- Koeficijent obrtaja ukupne imovine
- Koeficijent obrtaja dugotrajne imovine
- Koeficijent obrta potraživanja

Tablica 3: Pokazatelji aktivnosti

NAZIV POKAZATELJA	BROJNIK	NAZIVNIK
Koeficijent obrtaja ukupne imovine	ukupni prihod	ukupna imovina
Koeficijent obrta dugotrajne imovine	prihod od prodaje	dugotrajna imovina
Koeficijent obrtaja potraživanja	prihodi od prodaje	potraživanja

Izvor: Žager, K., Žager, L. (2008): Analiza financijskih izvještaja, MASMEDIA, Zagreb, str. 251

Koeficijent obrtaja dugotrajne imovine govori koliko puta se ukupna imovina tvrtke okrene (obrne) u tijeku jedne godine, odnosno koliko tvrtka uspješno koristi imovinu s ciljem stvaranja prihoda. Obrt dugotrajne imovine pokazuje koliko tvrtka uspješno koristi dugotrajnu imovinu s ciljem stvaranja prihoda. Pomoću koeficijenta naplate potraživanja moguće je izračunat i prosječno trajanje naplate potraživanja. S aspekta sigurnosti i s aspekta uspješnosti bolje da su koeficijenti što veći.[42]

[40] Žager K., Žager, L. (2008): Analiza financijskih izvještaja, MASMEDIA, Zagreb, str. 250
[41] Šarlija, (2009): Financijska analiza, preuzeto sa http://www.mathos.unios.hr/analizapp/Files/Financijska_analiza.doc.pdf, [27.08.2015]
[42] Šarlija, (2009): Financijska analiza, , preuzeto sa http://www.mathos.unios.hr/analizapp/Files/Financijska_analiza.doc.pdf, [27.08.2015]

2.2.4. Pokazatelji ekonomičnosti

Pokazatelji ekonomičnosti mjere odnos prihoda i rashoda i pokazuju koliko se prihoda ostvari po jedinici rashoda. Iz toga proizlazi da se ti pokazatelji računaju na temelju podataka iz računa dobiti i gubitka. Najčešći pokazatelji su:[43]

- Ekonomičnost ukupnog poslovanja
- Ekonomičnost poslovanja
- Ekonomičnost financiranja

Tablica 4: Pokazatelji ekonomičnosti

NAZIV POKAZATELJA	BROJNIK	NAZIVNIK
Ekonomičnost ukupnog poslovanja	ukupni prihodi	ukupni rashodi
Ekonomičnost poslovanja	prihodi od prodaje	rashodi prodaje
Ekonomičnost financiranja	financijski prihodi	financijski rashodi

Izvor: Žager, K., Žager L., (2008): Analiza financijskih izvještaja, MASMEDIA, Zagreb, str. 252

Vrijednost pokazatelja ekonomičnosti podrazumijeva da je bolje da je što moguće veći broj.

2.2.5 Pokazatelji profitabilnosti

Analizu profitabilnosti poslovanja poduzeća opravdano se svrstava u najvažnije dijelove financijske analize. Pokazatelji profitabilnosti su odnosi koji povezuju profit s prihodima iz prodaje i investicijama, a ukupno promatrani pokazuju ukupnu učinkovitosti poslovanja poduzeća. Najčešće korišteni pokazatelji profitabilnosti su: [44]

- Neto marža profita
- Bruto marža profita
- Povrat na ukupnu imovinu - ROA
- Povrat na ukupni kapital - ROE

[43] Žager, K., Žager L., (2008): Analiza financijskih izvještaja, MASMEDIA, Zagreb, str.252
[44] Žager, K., Žager L., (2008): Analiza financijskih izvještaja, MASMEDIA, Zagreb, str. 253

Tablica 5: Pokazatelji profitabilnosti

NAZIV POKAZATELJA	BROJNIK	NAZIVNIK
Neto marža profita	dobitak poslije oporezivanja	prihod od prodaje
Bruto marža profita	bruto dobitak	prihod od prodaje
Povrat na ukupnu imovinu - ROA	operativni dobitak	ukupna aktiva
Povrat na ukupni kapital - ROE	dobitak poslije oporezivanja	ukupni vlastiti kapital

Izvor: Horvat Jurjec, K. (2011): Analiza financijskih izvještaja pomoću financijskih pokazatelja, RRIF br. 7/11., str25,26

Što je veća vrijednost bruto marže profita poduzeće je uspješnije u ostvarivanju zarade. Neto marža profita je najprecizniji pokazatelj konačnih učinka realiziranih poslova i pokazuje koliki postotak prihoda ostaje uvidu dobiti kojom se može slobodno raspolagati. ROA pokazuje koliko je poduzeća zaradilo na svaku kunu imovine.[45]

[45] Vukoja, B.,:Primjena analize financijskih izvješća pomoću ključnih financijskih pokazatelja kao temelj donošenja poslovnih odluka, , preuzeto http://www.revident.ba/public/files/primjena-analize-financijskih-izvjestaja-pomocu-kljucnih-financijskih-pokazatelja.pdf, [27.08.2015]

3. ANALIZA POSLOVANJA TOMMY D.O.O. OD 2008.- 2013.

3.1. Tommy d.o.o

TOMMY, društvo s ograničenom odgovornosti za trgovinu, turizam i ugostiteljstvo osnovan je 1992. godine kao trgovačko društvo. Sjedište mu je u Splitu i 100% je u privatnom vlasništvu. Nacionalna klasifikacija djelatnosti mu je 4711 odnosno trgovina na malo u nespecijaliziranim prodavaonicama pretežno hranom, pićima i duhanskim proizvodima.

Danas je Tommy jedan od vodećih hrvatskih trgovačkih lanaca, najveća kompanija i najveći poslodavac u Dalmaciji i južnoj Hrvatskoj, a po ukupnom prihodu Tommy spada u hrvatski TOP 40, te spada u red 20 najvećih kompanija u privatnom vlasništvu. [46]

Poslovanje se odvija u četiri prodajna formata, hipermarketima, maximarketima, supermarketima i marketima. Trenutačno trgovački lanac posjeduje 176 prodajna mjesta, koji su rasprostranjeni po cijeloj Hrvatskoj u nekoliko županija, a sa posebno koncentracijom u četiri dalmatinske županije.

Tommy d.o.o. posluje sa svim relevantnim hrvatskim proizvođačima, tako da u strukturi ponude i asortimana dominiraju domaći, hrvatski proizvodi. Istovremeno, poslovanje Tommyja značajno je i internacionalizirano, jer tvrtka poslovno surađuje sa preko 100 internacionalnih dobavljača iz Europe i ostatka svijeta.[47]

Tommy svojim kupcima nudi i široki izbor proizvoda pod našim privatnim robnim markama, u većini robnih kategorija. Privatne robne marke Tommy-a su:[48]

- Delicato
- Marinero
- Bondi
- Bellasana
- Primax
- Domax

[46] Prema Tommy d.o.o., http://tommy.hr/o-nama/, [19.08.2015]
[47] financijski izvještaji poduzeća Tommy d.o.o., preuzeto sa www.fina /javna_objava, [19.08.2015]
[48] Prema Tommy d.o.o., http://tommy.hr/o-nama/, [19.08.2015]

- Spectar

3.2. Horizontalna analiza financijskih izvještaja

Horizontalna analiza je usporedni prikaz apsolutnih svota najvažnijih pozicija bilance i računa dobiti i gubitka i promjene tih svota tijekom vremena (za više uzastopnih godišnjih izvješća).[49]

Nastoji se uočiti tendencija i dinamika promjena pojedinih pozicija temeljnih financijskih izvještaja.

Horizontalna analiza se može provoditi tako da se odabere bazna godina, a ostale se godine onda uspoređuju s njom na temelju izračuna baznih indeksa. Mogu se koristiti i usporedbe svake godine s prethodnom godinom na temelju izračuna lančanih (verižnih) indeksa.

Provedba horizontalne analize obuhvaća sljedeće korake:[50]

- određivanje bazne godine
- računanje apsolutnog iznosa promjene vrijednosti svake pozicije po razdobljima,
- računanje postotnih promjena svake pozicije po razdobljima i
- interpretiranje dobivenih rezultata

[49] Belak, V.(1995): Menadžersko računovodstvo, RRIF, Zagreb, str.93
[50] Aljinović-Barać, Ž. (2014): Računovodstvo novčanih tijekova, nastavni materijali, EFST, Split

3.2.1. Horizontalna analiza bilance

Podaci iz bilanci poduzeća Tommy d.o.o. za 2007., 2008., 2009., 2010., 2011., 2012., i 2013. u obliku usporednog izvješća namijenjenog za horizontalnu analizu prikazani su u tablici 6.

Tablica 6 Skraćena bilanca poduzeća Tommy d.o.o.

	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013
DUGOTRAJNA IMOVINA	**228.239.219**	**239.788.377**	**274.087.156**	**289.114.539**	**254.649.526**	**576.962.630**	**545.340.000**
NEMATERIJALNA IMOVINA	2.867.331	3.803.492	30.062.885	17.341.703	9.572.162	120.352.823	120.284.000
MATERIJALNA IMOVINA	188.614.759	199.048.663	214.539.083	260.889.432	237.158.860	444.192.734	412.739.000
DUGOTRAJNA FINANCIJSKA IMOVINA	36.757.129	36.936.222	29.485.188	8.264.085	5.299.185	10.111.262	10.011.000
ODGOĐENA POREZNA IMOVINA	0	0	0	2.619.319	2.619.319	2.305.811	2.306.000
KRATKOTRAJNA IMOVINA	**143.827.504**	**129.669.196**	**150.981.003**	**178.067.396**	**197.948.933**	**193.094.484**	**215.919.000**
ZALIHE	70.242.825	73.379.494	93.436.512	99.405.322	105.950.846	142.025.235	162.102.000
POTRAŽIVANJA	62.285.550	46.498.338	22.973.622	40.783.042	41.571.705	40.629.898	44.500.000
KRATKOTRAJNA FINANCIJSKA IMOVINA	1.548.818	1.781.197	25.726.015	27.497.329	40.809.027	103.091	477.000
NOVAC U BANCI I BLAGAJNI	9.750.311	8.010.167	8.844.854	10.381.703	9.617.355	10.336.260	8.840.000
PLAĆENI TROŠKOVI BUDUĆEG RAZDOBLJA I OBRAČUNATI PRIHODI	**1.779.705**	**10.126.539**	**17.866.682**	**26.400.213**	**23.741.093**	**20.311.400**	**24.722.000**
UKUPNA AKTIVA	**373.846.428**	**379.584.112**	**442.934.841**	**493.582.148**	**476.339.552**	**790.368.514**	**785.981.000**
KAPITAL I REZERVE	**56.461.822**	**42.384.003**	**45.820.628**	**20.259.711**	**33.230.682**	**50.430.542**	**89.559.000**
REZERVIRANJA	**0**	**0**	**1.181.331**	**1.181.331**	**1.181.331**	**1.181.331**	**113.000**
DUGOROČNE OBVEZE	**56.284.209**	**37.458.228**	**50.683.424**	**82.638.429**	**95.095.424**	**137.917.929**	**167.429.000**
KRATKOROČNE OBVEZE	**259.077.667**	**297.664.659**	**343.755.801**	**387.513.423**	**345.788.601**	**599.837.884**	**527.815.000**
ODGOĐENO PLAĆANJE TROŠKOVA I PRIHODA BUDUĆEG RAZDOBLJA	**2.022.730**	**2.077.222**	**1.493.657**	**1.989.254**	**4.043.514**	**1.000.828**	**1.065.000**
UKUPNO PASIVA	**373.846.428**	**379.584.112**	**442.934.841**	**493.582.148**	**476.339.552**	**790.368.514**	**785.981.000**

Izvor: izrada autora prema podacima s www.fina /javna_objava

Tablica 7: Apsolutna promjena skraćene bilance razdoblje 2008.-2013.

	2008	2009	2010	2011	2012	2013
DUGOTRAJNA IMOVINA	**11.549.158**	**34.298.779**	**15.027.383**	**-34.465.013**	**322.313.104**	**-31.622.630**
NEMATERIJALNA IMOVINA	**936.161**	**26.259.393**	**-12.721.182**	**-7.769.541**	**110.780.661**	**-68.823**
MATERIJALNA IMOVINA	**10.433.904**	**15.490.420**	**46.350.349**	**-23.730.572**	**207.033.874**	**-31.453.734**
DUGOTRAJNA FINANCIJSKA IMOVINA	**179.093**	**-7.451.034**	**-21.221.103**	**-2.964.900**	**4.812.077**	**-100.262**
ODGOĐENA POREZNA IMOVINA	**0**	**0**	**2.619.319**	**0**	**-313.508**	**189**
KRATKOTRAJNA IMOVINA	**-14.158.308**	**21.311.807**	**27.086.393**	**19.881.537**	**-4.854.449**	**22.824.516**
ZALIHE	**3.136.669**	**20.057.018**	**5.968.810**	**6.545.524**	**36.074.389**	**20.076.765**
POTRAŽIVANJA	**-15.787.212**	**-23.524.716**	**17.809.420**	**788.663**	**-941.807**	**3.870.102**
KRATKOTRAJNA FINANCIJSKA IMOVINA	**232.379**	**23.944.818**	**1.771.314**	**13.311.698**	**-40.705.936**	**373.909**
NOVAC U BANCI I BLAGAJNI	**-1.740.144**	**834.687**	**1.536.849**	**-764.348**	**718.905**	**-1.496.260**
PLAĆENI TROŠKOVI BUDUĆEG RAZDOBLJA I OBRAČUNATI PRIHODI	**8.346.834**	**7.740.143**	**8.533.531**	**-2.659.120**	**-3.429.693**	**4.410.600**
UKUPNA AKTIVA	**5.737.684**	**63.350.729**	**50.647.307**	**-17.242.596**	**314.028.962**	**-4.387.514**
KAPITAL I REZERVE	**-14.077.819**	**3.436.625**	**-25.560.917**	**12.970.971**	**17.199.860**	**39.128.458**
REZERVIRANJA	**0**	**1.181.331**	**0**	**0**	**0**	**-1.068.331**
DUGOROČNE OBVEZE	**-18.825.981**	**13.225.196**	**31.955.005**	**12.456.995**	**42.822.505**	**29.511.071**
KRATKOROČNE OBVEZE	**38.586.992**	**46.091.142**	**43.757.622**	**-41.724.822**	**254.049.283**	**-72.022.884**
ODGOĐENO PLAĆANJE TROŠKOVA I PRIHODA BUDUĆEG RAZDOBLJA	**54.492**	**-583.565**	**495.597**	**2.054.260**	**-3.042.686**	**64.172**
UKUPNO PASIVA	**5.737.684**	**63.350.729**	**50.647.307**	**-17.242.596**	**314.028.962**	**-4.387.514**

Izvor: izrada autora prema podacima s www.fina /javna_objava

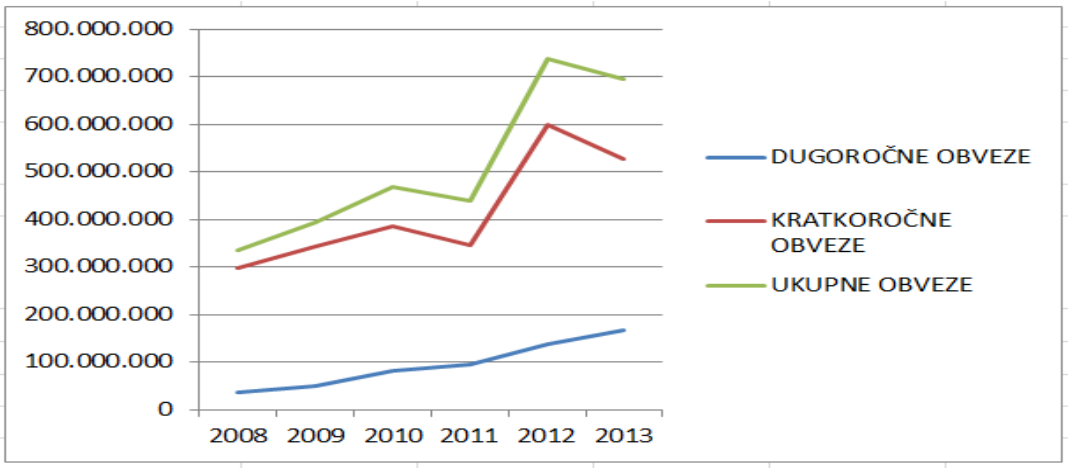
Tablica 8: Postotna promjena skraćene bilance za razdoblje 2008.-2013.

	2008	2009	2010	2011	2012	2013
DUGOTRAJNA IMOVINA	**5,06%**	**14,30%**	**5,48%**	**-11,92%**	**126,57%**	**-5,48%**
NEMATERIJALNA IMOVINA	**32,65%**	**690,40%**	**-42,32%**	**-44,80%**	**1157,32%**	**-0,06%**
MATERIJALNA IMOVINA	**5,53%**	**7,78%**	**21,60%**	**-9,10%**	**87,30%**	**-7,08%**
DUGOTRAJNA FINANCIJSKA IMOVINA	**0,49%**	**-20,17%**	**-71,97%**	**-35,88%**	**90,81%**	**-0,99%**
ODGOĐENA POREZNA IMOVINA	/	/	/	**0,00%**	**-11,97%**	**0,01%**
KRATKOTRAJNA IMOVINA	**-9,84%**	**16,44%**	**17,94%**	**11,17%**	**-2,45%**	**11,82%**
ZALIHE	**4,47%**	**27,33%**	**6,39%**	**6,58%**	**34,05%**	**14,14%**
POTRAŽIVANJA	**-25,35%**	**-50,59%**	**77,52%**	**1,93%**	**-2,27%**	**9,53%**
KRATKOTRAJNA FINANCIJSKA IMOVINA	**15,00%**	**1344,31%**	**6,89%**	**48,41%**	**-99,75%**	**362,70%**
NOVAC U BANCI I BLAGAJNI	**-17,85%**	**10,42%**	**17,38%**	**-7,36%**	**7,48%**	**-14,48%**
PLAĆENI TROŠKOVI BUDUĆEG RAZDOBLJA I OBRAČUNATI PRIHODI	**469,00%**	**76,43%**	**47,76%**	**-10,07%**	**-14,45%**	**21,71%**
UKUPNA AKTIVA	**1,53%**	**16,69%**	**11,43%**	**-3,49%**	**65,93%**	**-0,56%**
KAPITAL I REZERVE	**-24,93%**	**8,11%**	**-55,78%**	**64,02%**	**51,76%**	**77,59%**
REZERVIRANJA	/	/	**0,00%**	**0,00%**	**0,00%**	**-90,43%**
DUGOROČNE OBVEZE	**-33,45%**	**35,31%**	**63,05%**	**15,07%**	**45,03%**	**21,40%**
KRATKOROČNE OBVEZE	**14,89%**	**15,48%**	**12,73%**	**-10,77%**	**73,47%**	**-12,01%**
ODGOĐENO PLAĆANJE TROŠKOVA I PRIHODA BUDUĆEG RAZDOBLJA	**2,69%**	**-28,09%**	**33,18%**	**103,27%**	**-75,25%**	**6,41%**
UKUPNO PASIVA	**1,53%**	**16,69%**	**11,43%**	**-3,49%**	**65,93%**	**-0,56%**

Izvor: izrada autora prema podacima s www.fina /javna_objava

U tablicama 7 i 8 pomoću MS Excela izračunate su apsolutne i relativne promjene pojedinih pozicija bilance u odnosu na prethodne godine. Dugotrajan imovina je bilježila rast sve do 2011. godine, dok je u 2011. godini smanjena za 34.465.013 kn odnosno za 11,92% u odnosu na 2010 godinu. Iz tablice 7 i 8 vidljivo je da je vrijednost dugotrajne imovine značajno porasla u 2012. godini i to čak za 126,57%. Razlog povećavanje dugotrajne imovine je pripajanje društva Tommy nekretnine d.o.o. Tommy d.o.o. i zbog preuzimanje dijela poslovanja poduzeća Kerum d.o.o.. U istom razdoblju smanjena je kratkotrajna imovina za 2,45%. Kratkotrajna imovina obuhvaća zalihe, potraživanja od kupaca, financijsku imovinu i novac i novčane ekvivalente. Financijska imovina se značajno smanjila za 40.705.936 odnosno za 99,75%. Ukupna financijska imovina se sastoji od čekova građana, kaucija, jamčevina i depozita i kratkoročnih pozajmica. Značajno smanjenje pozajmica u 2012. godini rezultat je pripajanje društva Tommy nekretnine d.o.o. i povrat pozajmice društva Mala vala d.o.o..

Dugoročne obveze iz godine u godinu bilježe rast. Kratkoročne obveze bilježe rast do 2011. dok u 2011. godini imaju blagi pad za 10,77%. U sljedećoj godini kratkoročne obveze imaju snažan rast za 73,44% zbog naglog rasta kratkoročnih kredita i kratkoročnih zajmova vlasnika društva.

Grafikon 1: Kretanje obveza u razdoblju od 2008.-2013. godine

Izvor: izrada autora prema podacima s www.fina /javna_objava

Iz grafikona 1 može se zaključiti da se kratkoročne obveze kreću proporcionalno s ukupnim obvezama i da su znatno više u odnosu na dugoročne obveze. Dok dugoročne obveze stalno rastu, kratkoročne u 2011. i 2013. godini blago padaju i to se također očituje i u ukupnim obvezama.

3.2.2. Horizontalna analiza računa dobiti i gubitka

U tablici 9 prikazan je skraćeni račun dobiti i gubitka Tommy d.o.o. za razdoblje 2007.-2013. koji služi kao osnova za horizontalnu analizu. Na taj način će se utvrditi kretanje prihoda, posebno prihoda od prodaje, rashoda i financijskog rezultata za odabrano razdoblje.

Tablica 9: Skraćeni račun dobiti i gubitka poduzeća Tommy d.o.o. za razdoblje 2007.-2013.

	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013
POSLOVNI PRIHODI	**976.220.230**	**1.066.678.342**	**1.135.439.722**	**1.282.273.694**	**1.297.333.661**	**1.779.848.515**	**1.976.282.000**
Prihodi o prodaje	915.527.109	989.276.761	1.066.585.279	1.219.098.331	1.216.078.229	1.669.317.917	1.856.318.000
Ostali poslovni prihodi	60.693.121	77.401.581	68.854.443	63.175.363	81.255.432	110.530.598	119.964.000
POSLOVNI RASHODI	**919.107.820**	**1.025.219.690**	**1.104.829.713**	**1.264.243.170**	**1.278.479.483**	**1.748.396.728**	**1.922.126.000**
Materijalni troškovi	800.191.077	878.127.478	941.696.484	1.074.315.000	1.084.538.495	1.485.110.887	1.629.716.000
Troškovi osoblja	68.014.469	82.523.725	88.766.894	102.984.348	105.507.284	141.352.645	150.679.000
Amortizacija	32.960.625	32.942.359	43.638.534	59.758.604	61.042.939	84.598.404	103.891.000
Ostali troškovi	17.890.790	31.235.826	19.110.217	20.415.806	21.195.660	28.074.950	30.431.000
Vrijednosno usklađivanje	36.910	367.459	4.523.613	193.317	327.369	1.290.661	2.966.000
Ostali poslovni rashodi	13.949	22.843	7.093.971	6.576.095	5.867.736	7.969.181	4.443.000
FINANCIJSKI PRIHODI	**1.261.257**	**2.138.911**	**15.816.935**	**18.676.768**	**16.610.793**	**5.651.851**	**1.168.000**
FINANCIJSKI RASHODI	**6.300.226**	**9.181.425**	**8.459.718**	**29.947.328**	**13.413.463**	**11.936.292**	**15.533.000**
UKUPNI PRIHODI	**977.481.487**	**1.068.817.253**	**1.151.256.657**	**1.300.950.462**	**1.313.944.454**	**1.785.500.366**	**1.977.450.000**
UKUPNI RASHODI	**925.408.046**	**1.034.401.115**	**1.113.289.431**	**1.294.190.498**	**1.291.892.946**	**1.760.333.020**	**1.937.659.000**
DOBIT PRIJE OPOREZIVANJA	**52.073.441**	**34.416.138**	**37.967.226**	**6.759.964**	**22.051.508**	**25.167.346**	**39.791.000**
POREZ NA DOBIT	**10.766.944**	**7.187.500**	**7.976.746**	**1.655.718**	**4.337.281**	**/**	**1.262.000**
DOBIT RAZDOBLJA	**41.306.497**	**27.228.638**	**29.990.480**	**5.104.246**	**17.714.227**	**25.167.346**	**38.529.000**

Izvor: izrada autora prema podacima s www.fina /javna_objava

Iz tablice 10 može se primijetiti kako poduzeće Tommy d.o.o. u svakom promatranom razdoblju ostvaruje dobit. U 2012. godini Tommy d.o.o. je ostvarilo dobit prije oporezivanja 25.167.346 kn, ali nema obvezu plaćanja poreza na dobit. Prema obrascu porez na dobit se izračunao tako da se ostvarena dobit iz poslovanja uvećava za porezno nepriznate troškove, umanjuje za olakšice, reinvestiranu dobit, preneseni porezni gubitak stečen pripajanjem Tommy nekretnina pa je na tako izračunatu poreznu osnovicu primijenjena stopa od 20%.

Tablica 10:Apsolutna promjena skraćenog računa dobiti i gubitka za razdoblje 2008.-2013.

	2008	2009	2010	2011	2012	2013
POSLOVNI PRIHODI	90.458.112	68.761.380	146.833.972	15.059.967	482.514.854	196.433.485
Prihodi od prodaje	73.749.652	77.308.518	152.513.052	-3.020.102	453.239.688	187.000.083
Ostali poslovni prihodi	16.708.460	-8.547.138	-5.679.080	18.080.069	29.275.166	9.433.402
POSLOVNI RASHODI	106.111.870	79.610.023	159.413.457	14.236.313	469.917.245	173.729.272
Materijalni troškovi	77.936.401	63.569.006	132.618.516	10.223.495	400.572.392	144.605.113
Troškovi osoblja	14.509.256	6.243.169	14.217.454	2.522.936	35.845.361	9.326.355
Amortizacija	-18.266	10.696.175	16.120.070	1.284.335	23.555.465	19.292.596
Ostali troškovi	13.345.036	-12.125.609	1.305.589	779.854	6.879.290	2.356.050
Vrijednosno usklađivanje	330.549	4.156.154	-4.330.296	134.052	963.292	1.675.339
Ostali poslovni rashodi	8.894	7.071.128	-517.876	-708.359	2.101.445	-3.526.181
FINANCIJSKI PRIHODI	877.654	13.678.024	2.859.833	-2.065.975	-10.958.942	-4.483.851
FINANCIJSKI RASHODI	2.881.199	-721.707	21.487.610	-16.533.865	-1.477.171	3.596.708
UKUPNI PRIHODI	91.335.766	82.439.404	149.693.805	12.993.992	471.555.912	191.949.634
UKUPNI RASHODI	108.993.069	78.888.316	180.901.067	-2.297.552	468.440.074	177.325.980
DOBIT PRIJE OPOREZIVANJA	-17.657.303	3.551.088	-31.207.262	15.291.544	3.115.838	14.623.654
POREZ NA DOBIT	-3.579.444	789.246	-6.321.028	2.681.563	-4.337.281	1.262.000
DOBIT RAZDOBLJA	-14.077.859	2.761.842	-24.886.234	12.609.981	7.453.119	13.361.654

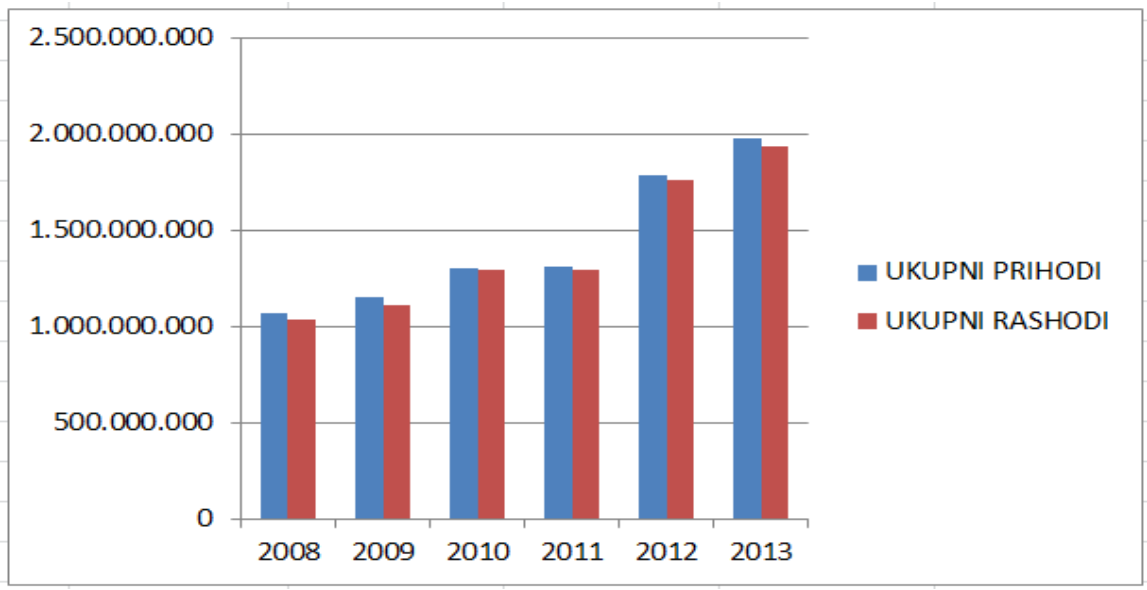
Izvor: izračun autora prema podacima s www.fina /javna_objava

Tablica 11: Postotna promjena skraćenog računa dobiti i gubitka za razdoblje 2008.-2013.

	2008	2009	2010	2011	2012	2013
POSLOVNI PRIHODI	9,27%	6,45%	12,93%	1,17%	37,19%	11,04%
Prihodi o prodaje	8,06%	7,81%	14,30%	-0,25%	37,27%	11,20%
Ostali poslovni prihodi	27,53%	-11,04%	-8,25%	28,62%	36,03%	8,53%
POSLOVNI RASHODI	11,55%	7,77%	14,43%	1,13%	36,76%	9,94%
Materijalni troškovi	9,74%	7,24%	14,08%	0,95%	36,93%	9,74%
Troškovi osoblja	21,33%	7,57%	16,02%	2,45%	33,97%	6,60%
Amortizacija	-0,06%	32,47%	36,94%	2,15%	38,59%	22,80%
Ostali troškovi	74,59%	-38,82%	6,83%	3,82%	32,46%	8,39%
Vrijednosno usklađivanje	895,55%	1131,05%	-95,73%	69,34%	294,25%	129,80%
Ostali poslovni rashodi	63,76%	30955,34%	-7,30%	-10,77%	35,81%	-44,25%
FINANCIJSKI PRIHODI	69,59%	639,49%	18,08%	-11,06%	-65,97%	-79,33%
FINANCIJSKI RASHODI	45,73%	-7,86%	254,00%	-55,21%	-11,01%	30,13%
UKUPNI PRIHODI	9,34%	7,71%	13,00%	1,00%	35,89%	10,75%
UKUPNI RASHODI	11,78%	7,63%	16,25%	-0,18%	36,26%	10,07%
DOBIT PRIJE OPOREZIVANJA	-33,91%	10,32%	-82,20%	226,21%	14,13%	58,11%
POREZ NA DOBIT	-33,24%	10,98%	-79,24%	161,96%	-100,00%	/
DOBIT RAZDOBLJA	-34,08%	10,14%	-82,98%	247,05%	42,07%	53,09%

Izvor: izračun autora prema podacima s www.fina /javna_objava

U promatranom razdoblju ukupni poslovni prihodi rastu, dok prihodi od prodaje u 2011. godini su smanjeni za 0,25% u odnosu na 2010. godinu. Prihode od prodaje čine prihodi od maloprodaje, veleprodaje i prihodi od povratne naknade. Posljedica smanjena prihoda od prodaje je smanjenje prihoda veleprodaje. Međutim, to smanjenje je neznatno utjecalo na ukupne poslovne prihode. Ukupni poslovni rashodi također rastu u promatranom razdoblju. Najvažnije stavke ukupnih rashoda, troškovi sirovina i materijala, troškovi osoblja i troškovi usluga rastu, iz čega se može zaključiti da poduzeće Tommy d.o.o. svake godine ulaže u poduzeće.

Grafikon 2: Kretanje ukupnih prihoda i rashoda za razdoblje 2008.-2013.

Izvor: izrada autora prema podacima s www.fina /javna_objava

Iz grafikona 2 može se vidjeti kretanje ukupnih prihoda i rashoda za promatrano razdoblje. Poslovni prihodi su veći od poslovnih rashoda stoga iz toga proizlazi da poduzeće u promatranim razdobljima ostvaruje dobit. Najveći skok prihoda i rashoda poduzeće je imalo u 2012. godini otprilike za 37%.

Iz prethodno opisanog stanja može se zaključiti da se *prihvaća hipoteza H2-Poduzeće Tommy d.o.o. svake godine bilježi porast prihoda.*

3.3. Vertikalna analiza financijskih izvještaja

Vertikalna analiza pokazuje postotni udjel svake stavke financijskog izvješća u odnosu na odgovarajući zbroj. Vertikalna analiza se može primijeniti usporedno za više godina, što omogućuje usporedbe kroz vrijeme. [51]

To je usporedba pojedine pozicije iz financijskih izvještaja s povezanim pozicijama u istom izvještaju (uobičajeno se bazna pozicija izjednačava sa 100, a druga se izražava kao njen postotak). Vertikalna analiza daje uvid u strukturu izvještaja.[52]

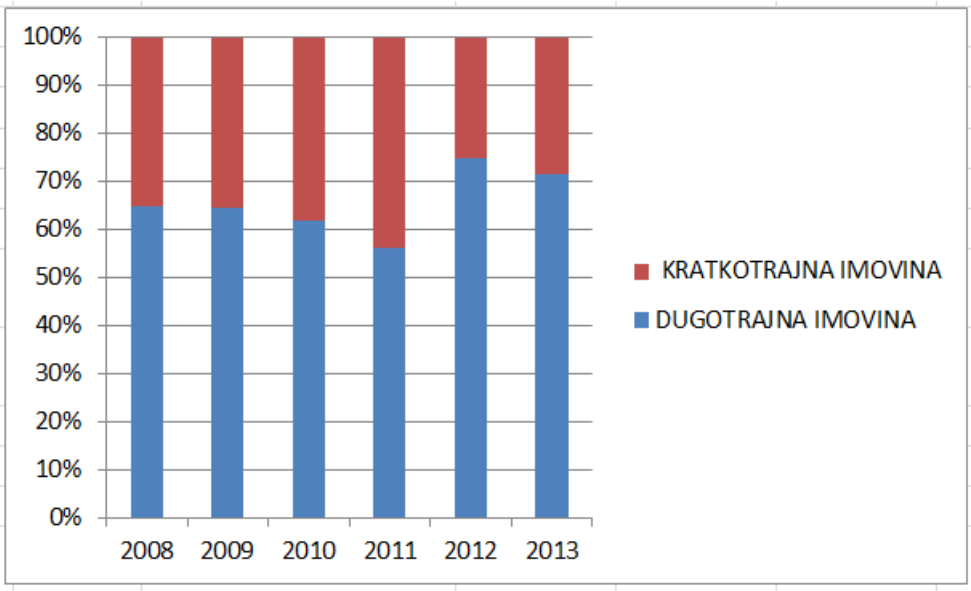
3.3.1. Vertikalna analiza bilance

Tablica 12: Vertikalna analiza aktive skraćene bilance za razdoblje 2008.-2013.

	2008	2009	2010	2011	2012	2013
DUGOTRAJNA IMOVINA	**63,17%**	**61,88%**	**58,57%**	**53,46%**	**73,00%**	**69,38%**
NEMATERIJALNA IMOVINA	**1,00%**	**6,79%**	**3,51%**	**2,01%**	**15,23%**	**15,30%**
MATERIJALNA IMOVINA	**52,44%**	**48,44%**	**52,86%**	**49,79%**	**56,20%**	**52,51%**
DUGOTRAJNA FINANCIJSKA IMOVINA	**9,73%**	**6,66%**	**1,67%**	**1,11%**	**1,28%**	**1,27%**
ODGOĐENA POREZNA IMOVINA	**0,00%**	**0,00%**	**0,53%**	**0,55%**	**0,29%**	**0,29%**
KRATKOTRAJNA IMOVINA	**34,16%**	**34,09%**	**36,08%**	**41,56%**	**24,43%**	**27,47%**
ZALIHE	**19,33%**	**21,09%**	**20,14%**	**22,24%**	**17,97%**	**20,62%**
POTRAŽIVANJA	**12,25%**	**5,19%**	**8,26%**	**8,73%**	**5,14%**	**5,66%**
KRATKOTRAJNA FINANCIJSKA IMOVINA	**0,47%**	**5,81%**	**5,57%**	**8,57%**	**0,01%**	**0,06%**
NOVAC U BANCI I BLAGAJNI	**2,11%**	**2,00%**	**2,10%**	**2,02%**	**1,31%**	**1,12%**
PLAĆENI TROŠKOVI BUDUĆEG RAZDOBLJA I OBRAČUNATI PRIHODI	**2,67%**	**4,03%**	**5,35%**	**4,98%**	**2,57%**	**3,15%**
UKUPNA AKTIVA	**100,00%**	**100,00%**	**100,00%**	**100,00%**	**100,00%**	**100,00%**

Izvor: izrada autora prema podacima s www.fina /javna_objava

[51] Pervan, I. (2011): Menadžersko računovodstvo, materijali s predavanja, EFST, Split
[52] Aljinović-Barač, Ž. (2014): Računovodstvo novčanih tijekova, materijali sa predavanja, EFST, Split

Grafikon 3: Udio dugotrajne i kratkotrajne imovine u ukupnoj aktivi za razdoblje od 2008-2013.

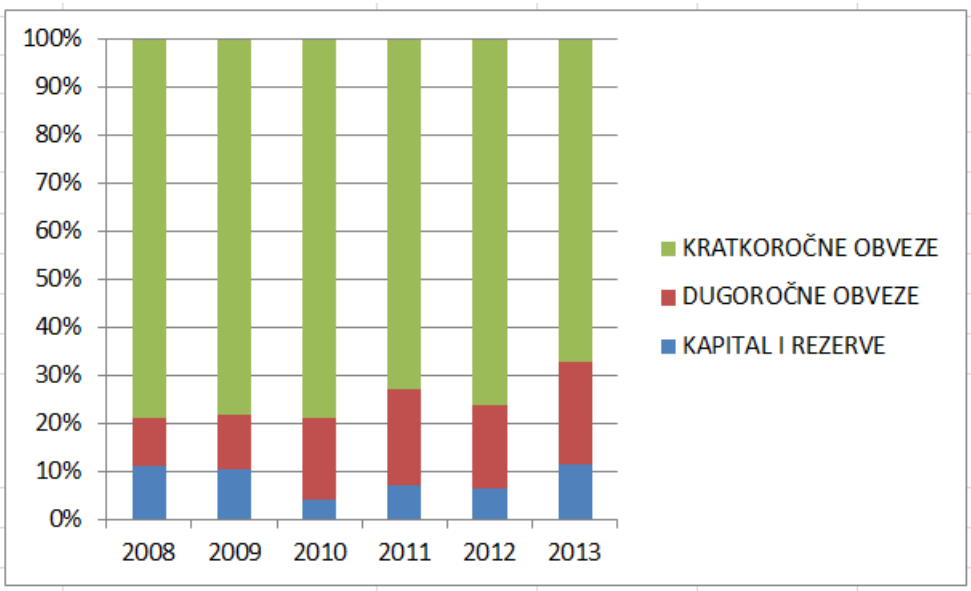
Izvor: izrada autora prema podacima s www.fina /javna_objava

Iz tablice 12 i grafikona 3 vidljivo je da kroz promatrani period udio dugotrajne imovine u ukupnoj aktivi prelazi 50%. U 2011. godini udio dugotrajne imovine se smanjila, dok sljedeće godine opet značajno raste. Najznačajnije stavke dugotrajne imovine su zemljišta i građevine koje posjeduje poduzeća. Najveći udio kratkotrajne imovine otpada na zalihe trgovačke robe što je i očekivano budući da se poduzeće bavi prodajom trgovačke robe.

Tablica 13: Vertikalna analiza pasive bilance za razdoblje od 2008.-2013.

	2008	2009	2010	2011	2012	2013
KAPITAL I REZERVE	11,17%	10,34%	4,10%	6,98%	6,38%	11,39%
REZERVIRANJA	0,00%	0,27%	0,24%	0,25%	0,15%	0,01%
DUGOROČNE OBVEZE	9,87%	11,44%	16,74%	19,96%	17,45%	21,30%
KRATKOROČNE OBVEZE	78,42%	77,61%	78,51%	72,59%	75,89%	67,15%
ODGOĐENO PLAĆANJE TROŠKOVA I PRIHODA BUDUĆEG RAZDOBLJA	0,55%	0,34%	0,40%	0,85%	0,13%	0,14%
UKUPNO PASIVA	100,00%	100,00%	100,00%	100,00%	100,00%	100,00%

Izvor: izrada autora prema podacima s www.fina /javna_objava

Grafikon 4: Grafički prikaz strukture pasive za razdoblje od 2008-2013.

Izvor: izrada autora prema podacima s www.fina /javna_objava

Na temelju tablice 13 i grafikona 4 može se zaključit da najveći udio u pasivi čine kratkoročne obveze. Udio kapitala i rezerve ne prelazi 12%. U 2010. godini udio kapitala i rezerve iznosi samo 4,10%. Također te godine poduzeće je ostvarilo i vrlo malu dobit. Ovakva struktura ukazuje kako se poduzeće financira iz tuđih izvora imovine. Međutim u 2013. godini, zbog poboljšanja izvora financiranja i smanjenja rizika likvidnosti poduzeće je povećalo temeljni kapital s 26.000 kn na 51.000.000. U 2013. godini udio kratkoročnih obveza se smanjio sa 76% na 67%, a i istovremeno se povećale udio dugoročnih obveza sa 17% na 21%.

3.3.2. Vertikalna analiza računa dobiti i gubitka

Tablica 14: Vertikalna analiza skraćenog računa dobiti i gubitka

	2008	2009	2010	2011	2012	2013
UDIO U PRIHODIMA IZ POSLOVANJA						
Poslovni prihodi	100,00%	100,00%	100,00%	100,00%	100,00%	100,00%
Poslovni rashodi	96,11%	97,30%	98,59%	98,55%	98,23%	97,26%
EBIT- dobit iz poslovanja	3,89%	2,70%	1,41%	1,45%	1,77%	2,74%
Dobit prije poreza	3,23%	3,34%	0,53%	1,70%	1,41%	2,01%
Porez na dobit	0,67%	0,70%	0,13%	0,33%	/	0,06%
Dobit razdoblja	2,55%	2,64%	0,40%	1,37%	1,41%	1,95%

Izvor: izrada autora prema podacima s www.fina /javna_objava

Tablica 14 prikazuje pojedine stavke skraćenog računa dobiti i gubitka u ukupnim prihodima iz poslovanja. U svim promatranim godinama najznačajnije stavke su upravo rashodi iz poslovanja kojima je udjel minimalno 96,11% u 2008. godini, a maksimalno 98,59% u 2010. godini.

Tablica 15:Vertikalna analiza računa dobiti i gubitka za razdoblje od 2008.-2013.

	2008	2009	2010	2011	2012	2013
PRIHODI						
Prihodi o prodaje	92,56%	92,65%	93,71%	92,55%	93,49%	93,87%
Ostali poslovni prihodi	7,24%	5,98%	4,86%	6,18%	6,19%	6,07%
Financijski prihodi	0,20%	1,37%	1,44%	1,26%	0,32%	0,06%
UKUPNI PRIHODI	100,00%	100,00%	100,00%	100,00%	100,00%	100,00%
RASHODI						
Materijalni troškovi	84,89%	84,59%	83,01%	83,95%	84,37%	84,11%
Troškovi osoblja	7,98%	7,97%	7,96%	8,17%	8,03%	7,78%
Amortizacija	3,18%	3,92%	4,62%	4,73%	4,81%	5,36%
Ostali troškovi	3,02%	1,72%	1,58%	1,64%	1,59%	1,57%
Vrijednosno usklađivanje	0,04%	0,41%	0,01%	0,03%	0,07%	0,15%
Ostali poslovni rashodi	0,002%	0,64%	0,51%	0,45%	0,45%	0,23%
Financijski rashodi	0,89%	0,76%	2,31%	1,04%	0,68%	0,80%
UKUPNI RASHODI	100,00%	100,00%	100,00%	100,00%	100,00%	100,00%

Izvor: izrada autora prema podacima s www.fina /javna_objava

Tablica 15 prikazuje strukturu prihoda i rashoda za razdoblje od 2008.- 2013. godine. Najznačajniji dio ukupnih prihoda čine prihodi od prodaje koji obuhvaćaju kroz sva promatrana razdoblja više od 92% ukupnih prihoda. Financijski prihodi su neznatni i ne prelaze 2% ukupnih prihoda. Najveći dio rashoda odnosi se na materijalne troškove koji obuhvaćaju troškove sirovina i materijala, troškovi prodane robe te ostale vanjske troškove. Udio materijalnih troškova u ukupnim rashodima prelazi 80% kroz promatrana razdoblja.

3.3.3 Analiza novčanog tijeka

Tablica 16: Prikaz skraćenog novčanog tijeka poduzeća Tommy d.o.o. za razdoblje od 2008.-2013

STAVKE	2008	2009	2010	2011	2012	2013
I. Ukupno povećanje novčanog tijeka od poslovnih aktivnosti	83.071.879	100.914.715	93.243.997	93.919.348	123.564.168	148.962.000
II. Ukupno smanjenje novčanog tijeka od poslovnih aktivnosti	11.383.633	35.665.350	33.967.479	12.617.208	43.184.863	98.627.000
NETO NOVČANI TIJEK OD POSLOVNIH AKTIVNOSTI	**71.688.246**	**65.249.365**	**59.276.518**	**81.302.140**	**80.379.305**	**50.335.000**
III. Ukupni novčani primici od investicijskih aktivnosti	3.151.467	2.766.970	2.562.188	1.459.844	41.820.056	8.196.000
IV. Ukupni novčani izdaci od investicijskih aktivnosti	47.390.061	85.664.888	98.115.417	31.017.615	277.087.703	80.839.000
NETO NOVČANI TIJEK OD INVESTICIJSKIH AKTIVNOSTI	**-44.238.594**	**-82.897.918**	**-95.553.229**	**-29.557.771**	**-235.267.647**	**-72.643.000**
V. Ukupni novčani primici od financijskih aktivnosti	20.874.966	46.249.056	64.478.824	185.179.405	483.093.114	272.285.000
VI. Ukupni novčani izdaci od financijskih aktivnosti	50.064.762	27.765.816	30.665.264	237.688.122	327.485.867	251.473.000
NETO NOVČANI TIJEK OD FINANCIJSKIH AKTIVNOSTI	**-29.189.796**	**18.483.240**	**33.813.560**	**-52.508.717**	**155.607.247**	**20.812.000**
UKUPNI PRIMICI	**107.098.312**	**149.930.741**	**160.285.009**	**280.558.597**	**648.477.338**	**429.443.000**
UKUPNI IZDACI	**108.838.456**	**149.096.054**	**162.748.160**	**281.322.945**	**647.758.433**	**430.939.000**

Izvor: izrada autora prema podacima s www.fina /javna_objava

Vertikalnom analizom mogu se uspoređivati odnosi među novčanim tijekovima po vrstama aktivnosti. Ovakav oblik analize zasniva se na činjenici da se u poduzeću u različitim fazama

životnog ciklusa, tj. u određenim fazama poslovanja javljaju određeni karakteristični obrasci odnosa među novčanim tijekovima prema vrstama aktivnosti. U zreloj fazi poslovanja (poslovne aktivnosti su pozitivne, a investicijske i financijske aktivnosti su negativni) nalazi se uspješno poduzeće ili poduzeće u fazi umjerenog rasta. Rizik od prijevare u toj fazi je neznatan. U fazi rasta (poslovne i financijske aktivnosti su pozitivne, a investicijske aktivnosti su negativni) poduzeće stvara novac redovnim poslovanjem, međutim potrebna su dodatna vanjska sredstva za financiranje investicijskih ulaganja. Rizik od prijevare u ovoj fazi je umjeren. Poduzeće u fazi pada (poslovne i investicijske aktivnosti su pozitivne, a financijske aktivnosti negativni) može značiti da je započelo s rekonstruiranjem. Iako stvara novac redovnim poslovanjem, potrebna su dodatna vanjska sredstva za financiranje duga koja poduzeće osigurava prodajom dugotrajne imovine. Rizik od prijevare je umjeren. Zrela poduzeća (financijske aktivnosti su pozitivni, a poslovne i investicijske aktivnosti su negativni) koja se zadužuju za kapitalna ulaganja ili ″start-up″ poduzeća redovnim poslovanjem ne stvaraju dovoljno novca za financiranje poslovanja i kapitalnih ulaganja, pa je potrebno vanjsko financiranje. Rizik od prijevare je umjeren. Poduzeće koje ima samo pozitivne investicijske aktivnosti je vjerojatno u financijskim problemima. Poduzeće prodaje dugotrajnu imovinu da bi financiralo redovno poslovanje i vratilo dug. Rizik od prijevare je visok. Poduzeće u završnoj fazi životnog ciklusa ne stvara dovoljno novca, pa poslovanje financira prodajom dugotrajne imovine i zaduživanjem. Rizik od prijevare u ovoj fazi je visok.[53]

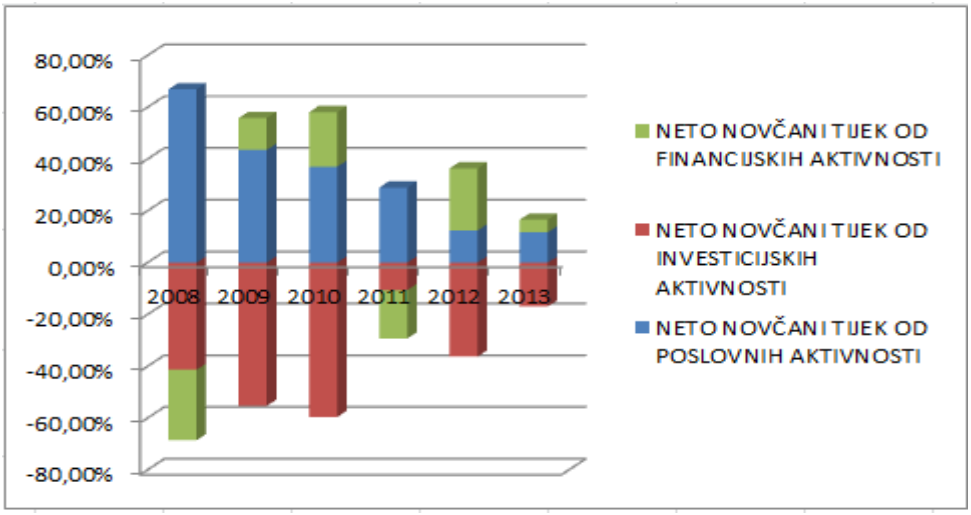
Na temelju prikaza skraćenog novčanog tijeka poduzeća Tommy d.o.o. iz bilance 16, u tablici 17 prikazana je vertikalna analiza novčanog tijeka za razdoblje od 2008.-2013. godine.

[53] Aljinović, Ž., B., (2014): Računovodstvo novčanih tijekova, nastavni materijali, EFST, Split

Tablica 17: Vertikalna analiza skraćenog novčanog tijeka za razdoblje od 2008.-2013.

STAVKE	2008	2009	2010	2011	2012	2013
I. Ukupno povećanje novčanog tijeka od poslovnih aktivnosti	77,57%	67,31%	58,17%	33,48%	19,05%	34,69%
II. Ukupno smanjenje novčanog tijeka od poslovnih aktivnosti	10,63%	23,79%	21,19%	4,50%	6,66%	22,97%
NETO NOVČANI TIJEK OD POSLOVNIH AKTIVNOSTI	**66,94%**	**43,52%**	**36,98%**	**28,98%**	**12,40%**	**11,72%**
III. Ukupni novčani primici od investicijskih aktivnosti	2,94%	1,85%	1,60%	0,52%	6,45%	1,91%
IV. Ukupni novčani izdaci od investicijskih aktivnosti	44,25%	57,14%	61,21%	11,06%	42,73%	18,82%
NETO NOVČANI TIJEK OD INVESTICIJSKIH AKTIVNOSTI	**-41,31%**	**-55,29%**	**-59,61%**	**-10,54%**	**-36,28%**	**-16,92%**
V. Ukupni novčani primici od financijskih aktivnosti	19,49%	30,85%	40,23%	66,00%	74,50%	63,40%
VI. Ukupni novčani izdaci od financijskih aktivnosti	46,75%	18,52%	19,13%	84,72%	50,50%	58,56%
NETO NOVČANI TIJEK OD FINANCIJSKIH AKTIVNOSTI	**-27,26%**	**12,33%**	**21,10%**	**-18,72%**	**24,00%**	**4,85%**
UKUPNI PRIMICI	**100,00%**	**100,00%**	**100,00%**	**100,00%**	**100,00%**	**100,00%**
UKUPNI IZDACI	**101,62%**	**99,44%**	**101,54%**	**100,27%**	**99,89%**	**100,35%**

Izvor: izrada autora prema podacima s www.fina /javna_objava

Grafikon 5: Struktura novčanih tijekova za razdoblje od 2008.-2013.

Izvor: izrada autora prema podacima s www.fina /javna_objava

Iz grafa 5 može se vidjeti u kojem se fazi životnog ciklusa poduzeće Tommy d.o.o nalazi za svako promatrano razdoblje. U 2008. i 2011. godini neto novčani tijek od poslovnih aktivnosti je pozitivan, dok su neto novčani tijekovi od investicijskih i investicijskih aktivnosti negativni. Iz toga se može zaključiti da se u promatranim razdobljima poduzeće nalazi u zreloj fazi životnog ciklusa. To je najbolja situacija, redovnim poslovanjem poduzeće generira dovoljno novca za financiranje kapitalnih ulaganja i povrata duga. U 2009., 2010., 2012. i 2013. godini neto novčani tijekovi od poslovnih i financijskih aktivnosti su pozitivni, dok je neto novčani tijek od investicijskih aktivnosti negativan. Poduzeće je počelo s fazom rasta koji se očekuje da će se nastaviti. Iako poduzeće stvara novac redovnim poslovanjem, potrebna su dodatna vanjska sredstva za financiranje investicijskih ulaganja. U promatranim razdobljima poduzeće se malo nalazi u fazi rasta, a malo u zreloj fazi. Neto novčani tijek od investicijskih aktivnosti su uvijek negativni što ukazuje da poduzeće ulaže u poslovanje. Neto novčani tijek od poslovnih aktivnost su uvijek pozitivni koji utječe na financijski rezultat.

Tommy d.o.o. se samo u 2008. i 2011. godini nalazi u zreloj fazi životnog ciklusa. *Stoga se ne prihvaća hipoteza H1-poduzeće Tommy d.o.o. se nalazi u zreloj fazi životnog ciklusa u promatranim razdobljima.* Međutim poduzeće se nalazi u vrloj uspješnoj poziciji jer u ostalim razdobljima se nalazi u fazi rasta.

3.4. Analiza putem pokazatelja

Da bi se moglo ocijeniti poslovanje potrebno je napraviti i analizu pomoću financijskih pokazatelja te ih usporediti sa prijašnjim godinama kako bi se otkrio trend kretanja određenih događaja.

3.4.1.Pokazatelji likvidnosti

Tablica 18: Pokazatelji likvidnosti za razdoblje 2008.-2013.

	2008	2009	2010	2011	2012	2013
Koef. trenutne likvidnosti	0,027	0,026	0,027	0,028	0,017	0,017
Koef. ubrzane likvidnosti	0,189	0,167	0,203	0,266	0,085	0,102
Koef. tekuće likvidnosti	0,436	0,439	0,460	0,572	0,322	0,409
Koef. financijske stabilnosti	3,003	2,840	2,810	1,984	3,063	2,122

Izvor: izrada autora prema podacima s www.fina /javna_objava

Koeficijent tekuće likvidnosti predstavlja ocjenu likvidnosti i solventnosti i ne bi trebao biti manji od 2 što znači da kratkotrajna imovina mora biti dva puta veća od kratkoročnih obveza. Kod poduzeća Tommy d.o.o. koeficijent tekuće likvidnosti je u svim promatranim godinama ispod poželjne vrijednosti. To znači da poduzeće ima dvostruko više kratkotrajnih obveza nego kratkotrajne imovine. Ovaj pokazatelj je u svim promatranim razdobljima manji od 1, što ukazuje da može doći do problema u plaćanju obveza.

Koeficijent ubrzane likvidnosti je značajno ispod 1 kolika je poželjna vrijednost ovog koeficijenta, što znači da poduzeće nije sposobno podmiriti obveze u kratkom roku.

Koeficijent trenutne likvidnosti pokazuje kolika je pokrivenost kratkoročnih obveza likvidnom kratkotrajnom imovinom, odnosno novčanim sredstvima. Njena vrijednost ne bi trebala biti ispod 0,1, međutim kod poduzeća Tommy d.o.o.o u svim promatranim razdobljima vrijednost pokazatelja je ispod poželjne vrijednosti.

Koeficijent financijske stabilnosti trebao bi biti manji od 1, što ukazuje da se dugotrajna imovina financira iz vlastitih i tuđih izvora i poduzeće može imati problem s likvidnošću.

3.4.2. Pokazatelji zaduženosti

Tablica 19: Pokazatelji zaduženosti za razdoblje 2008.-2013.

	2008	2009	2010	2011	2012	2013
Koef. zaduženosti	0,888	0,894	0,957	0,934	0,935	0,886
Koef. vlastitog financiranja	0,112	0,106	0,043	0,072	0,065	0,114
Koef. pokrića kamata	3,748	4,488	0,226	1,644	2,108	2,562
Odnos duga i glavnice	7,907	8,392	21,928	12,812	14,294	7,753

Izvor: izrada autora prema podacima s www.fina /javna_objava

Koeficijent zaduženosti pokazuje koliki udio sredstava su osigurali vjerovnici (kreditori). Pokazuje do koje mjere poduzeće koristi zaduživanje kao oblik financiranja, odnosno koji je postotak imovine nabavljen zaduživanjem. U pravilu bi vrijednost ovog pokazatelja trebala biti 0,5 ili manje. Iz tablice 19 vidljivo je da je vrijednost ovog pokazatelja iznad 0,8 za sva promatrana razdoblja. Što je veći stupanj zaduženosti veći je i rizik ulaganja u poduzeće.

Koeficijent vlastitog financiranja prikazuje udio vlastitih sredstava u ukupnoj imovini poduzeća, te je poželjna što veća vrijednost. Najveća vrijednost ovog pokazatelja iznosila je u 2003. godini 0,114, što znači da vlastiti kapital predstavlja 11,4% ukupne imovine. Najmanja vrijednost ovog pokazatelja je u 2010. godini i iznosi 0,043. Na temelju koeficijenta zaduženosti i koeficijenta vlastitog financiranja može se reći da je poduzeće prezaduženo.

Koeficijent pokrića kamata pokazuje koliko poslovni dobitak može pasti a da ne dovede u pitanje plaćanje kamata, odnosno daje informaciju o tome koliko su troškovi kamata pokriveni s dobiti prije oporezivanja. Poželjnim se smatra što veći odnos, jer u tom slučaju manja rizičnost podmirenja obveza po dospjelim kamatama. Najveća vrijednost ovog pokazatelja bila je u 2008. godini i iznosila je 4,488.

3.4.3. Pokazatelji aktivnosti

Tablica 20: Pokazatelji aktivnosti za razdoblje 2008.-2013.

	2008	2009	2010	2011	2012	2013
Koef. obrtaja ukupne imovine	2,816	2,599	2,636	2,758	2,259	2,516
Koef. obrtaja dugotrajne imovine	4,126	3,891	4,217	4,775	2,893	3,404
Koef. obrtaja potraživanja	21,276	46,427	29,892	29,253	41,086	41,715

Izvor: izrada autora prema podacima s www.fina /javna_objava

Koeficijent obrtaja ukupne imovine prikazuje učinkovitost uporabe ukupne imovine u ostvarivanju prihoda te je poželjna što veća vrijednost. Vrijednost ovog pokazatelja za sva promatrana razdoblja je visok. U 2008. svaka kuna imovine rezultirala je s 2,82 kn prihoda, dok je u 2013. na svaku kunu imovine bilo ostvareno 2.52 kn prihoda.

Koeficijent obrtaja dugotrajne imovine prikazuje učinkovitost uporabe dugotrajne imovine u ostvarivanju prihoda te je također poželjna što veća vrijednost. Vrijednost ovog pokazatelja u promatranom razdoblju varira ali i dalje je vrlo visok što znači da je veća brzina cirkulacije. U 2011. 1 kuna dugotrajne imovine donosi 4,78 kn prihoda dok u 2012. 1 kn dugotrajne imovine donosi 2,89 kn prihoda.

Koeficijent obrtaja potraživanja pokazuje koliko novčanih jedinica prodaje može ostvariti jednom kunom uloženih u potraživanje. U 2009. potraživanja su se 46,43 puta pretvorile u prihode, a u 2008. 21,28 puta.

3.4.4. Pokazatelji ekonomičnosti

Tablica 21: Pokazatelji ekonomičnosti za razdoblje 2008.-2013.

	2008	2009	2010	2011	2012	2013
Ek. ukupnog poslovanja	1,033	1,034	1,005	1,017	1,014	1,021
Ek. poslovanja	1,127	1,133	1,135	1,121	1,124	1,139
Ek. financiranja	0,233	1,870	0,624	1,238	0,474	0,075

Izvor: izrada autora prema podacima s www.fina /javna_objava

Ekonomičnost ukupnog poslovanja prikazuje odnos između ukupnih prihoda i ukupnih rashoda te je poželjna vrijednost ovog pokazatelja što veća odnosno minimalno 1 jer to označava jednaku vrijednost prihoda i rashoda – poslovanje s nulom. Kod poduzeća Tommy d.o.o. vrijednost ovog pokazatelja u svim promatranim razdobljima prelazi 1 što znači da su mu ukupni prihodi veći od ukupnih rashoda.

Ekonomičnost poslovanja ukazuje da su u svim promatranim razdobljima prihodi od prodaje bili veći od troškova prodaje. U 2012. godini poduzeće je na jednu kunu rashoda od prodaje ostvarilo 1,124 kune prihoda.

Ekonomičnost financiranja stavlja u donos financijske prihode i financijske rashode. Vrijednost ovog pokazatelja samo u 2009. i 2011. godini prelazi minimalnu vrijednost 1, međutim to bitno ne utječe na ukupnu ekonomičnost s obzirom na mali udio ukupnih financijskih prihoda i rashoda u strukturi ukupnih prihoda i rashoda.

3.4.5. Pokazatelji profitabilnosti

Tablica 22: Pokazatelji profitabilnosti za razdoblje od 2008.-2013.

	2008	2009	2010	2011	2012	2013
Bruto marža profita	11,24%	11,71%	11,88%	10,82%	11,03%	12,21%
Neto marža profita	2,75%	2,81%	0,42%	1,46%	1,51%	2,08%
Povrat na ukupnu imovinu ROA	9,07%	8,57%	1,37%	4,63%	3,18%	5,06%
Povrat na ukupni kapital ROE	64,24%	65,45%	25,19%	53,31%	49,90%	43,02%

Izvor: izrada autora prema podacima s www.fina /javna_objava

Bruto profitna marža nakon pokrića proizvodnih troškova poduzeću Tommy d.o.o. ostaje u 2008 godini 11,24% prihoda od prodaje za pokriće troškova uprave i prodaje, troškova financiranja te dobitka. U 2011 godini je to 10,82%, a u 2013. 12,21%.

Neto profitna marža pokazuje koliko jedinica neto dobiti ostaje poduzeću od jedne jedinice ostvarenog prihoda. Najbolji rezultat Tommy d.o.o. je ostvario u 2009. godini kad je ovaj pokazatelj iznosio 2,81% što znači da ostaje 2,81% dobitka koji se može raspodijeliti po slobodnoj volji.

Pokazatelj neto rentabilnosti imovine ROA pokazuje produktivnost ukupne imovine i poželjna je što veća vrijednost. U 2008. godini ROA iznosi 7,17% i pokazuje da je stopa povrat na ukupnu imovinu koju poduzeće posjeduje 7,17% što upućuje na profitabilno poslovanje.

Pokazatelj neto rentabilnosti kapitala ROE pokazuje prinos koji vlasnici ostvaruju na iznos svog financijskog uloga pa je poželjno da ova vrijednost bude što veća. Najveću vrijednost ovog pokazatelja poduzeće je ostvarilo u 2009. godini i iznosi 65,45%.

Pokazatelj sigurnosti poslovanja govore o likvidnosti, financijskoj stabilnosti i zaduženosti. Kretanje tekuće likvidnosti društva do 2011. godine lagano raste, međutim i dalje je nizak. Niski pokazatelj može upućivati na to da je potrebno povećati ulaganje u neki od oblika kratkotrajne imovine, ili da neki od oblika kratkoročnih obveza treba reducirati. U 2012. i

2013. godini vrijednost pokazatelja se smanjila. Iz pokazatelja zaduženosti zaključuje se da je poduzeće rizičnije i da mora plaćati veće troškove kamata. Visoka vrijednost pokazatelja odnosa duga i glavnice ukazuje na moguće poteškoće pri vraćanju posuđenih sredstva i plaćanje kamata.

Pokazatelji uspješnosti poslovanja govore o aktivnosti i učinkovitosti poslovanja društva. Koeficijent obrtaja dugotrajne imovine ukazuje da poduzeće uspješno koristi dugotrajnu imovinu u stvaranju prihoda. Pokazatelji ekonomičnosti ukazuju da poduzeće ostvaruje dobit. Analiza profitabilnosti poslovanja poduzeća svrstava se u najvažnije dijelove financijske analize. Povrat na ukupnu imovinu pokazuje da poduzeće adekvatno raspolaže imovinom i ostvaruje dobit. Pad pokazatelja povrata na ukupni kapital uzrokovan je značajnim povećanjem glavnice poduzeća putem dokapitalizacije.

Iz navedenog može se zaključiti da poduzeće, pored negativnih pokazatelja sigurnosti poslovanja i značajno otežanih uvjeta okruženja, posluje uspješno čime ostvaruje dobit i pretpostavku za nastavak uspješnog poslovanja.

4. STATISTIČKE METODE PRI ANALIZI POSLOVANJA TOMMY D.O.O. I USPOREDBA S ODABRANIM KONKURENTIMA

4.1. Odabrana poduzeća iz trgovine na malo široke potrošnje

4.1.1. Billa d.o.o.

Billa d.o.o. je svoj prvi supermarket u Hrvatskoj otvorila krajem 1999. godine u Zgrebu. Pored kontinuirane gradnje novih prodajnih objekata početkom 2005. godine BILLA je preuzela tvrtku MINACO i time značajno povećala svoju ekspanziju.[54]

Danas u Hrvatskoj BILLA d.o.o posjeduje 61 trgovina i zaposlenih otprilike 1800. Što se tiče suradnje s domaćim hrvatskim prodavačima, dobavljačima i distributerima izuzetno je dobra. Osim što veliki dio asortimana zauzimaju proizvodi hrvatskih proizvođača, također je i prepoznatljiva i njihova robna marka Clever.[55]

Tablica 23: Odabrani financijski pokazatelji[56] za poduzeće Billa d.o.o. za razdoblje 2008.-2013.

	2008	2009	2010	2011	2012	2013
Koef. tekuće likvidnosti	0,615	0,520	0,512	0,565	0,492	0,545
Koef. financijske stabilnosti	1,659	1,754	1,743	0,905	0,635	0,465
Koef. zaduženosti	0,824	0,972	1,115	0,979	0,895	0,861
Koef. vlastitog financiranja	0,176	0,028	-0,115	0,021	0,105	0,139
Koef. obrtaja ukupne imovine	3,214	2,681	2,379	2,601	3,430	3,448
Koef. obrtaja potraživanja	18,603	13,610	8,065	8,336	32,779	27,219
Ek. ukupnog poslovanja	0,970	0,937	0,954	0,959	0,933	0,940
Povrat na ukupnu imovinu ROA	-9,79%	-17,90%	-11,58%	-11,20%	-24,65%	-22,09%
Povrat na ukupni kapital ROE	-39,47%	-82,88%	-57,84%	-24,50%	-29,12%	-19,06%

Izvor: izrada autora prema podacima s www.fina /javna_objava

[54] financijski izvještaji poduzeća Billa d.o.o. preuzeto sa , preuzeto sa www.fina /javna_objava
[55] financijski izvještaji poduzeća Billa d.o.o. preuzeto sa , preuzeto sa www.fina /javna_objava
[56] odabrani financijski pokazatelji su na temelju: Vidučić, Lj. (2006.): Financijski menađment, RRiF, Zagreb, str. 383,391; pokazatelj tekuće likvidnosti je najbolji pojedinačni indikator likvidnosti, dok pokazatelji profitabilnosti su izabrani koji se mjere u odnosu na ulaganje u poduzeće
Jurjec Horvat, K. (2011): Analiza financijskih izvještaja pomoću financijskih pokazatelja, RRiF br 7/11, Zagreb, str.21; najčešći pokazatelji financijske stabilnosti
Šarlija, (2009): Analiza poslovanja poduzeća, Sveučilište u Osijeku, Osijek; osnovi pokazatelj ekonomičnosti je ekonomičnost ukupnog poslovanja i najčešći pokazatelji aktivnosti

U tablici 23 su prikazani odabrani pokazatelji za promatrano razdoblje. Odabrani pokazatelji su prema važnosti koji ukazuju kako posluje promatrano poduzeće.

Pokazatelji likvidnosti su ispod idealne vrijednost i ukazuju da poduzeće ima više kratkotrajnih obveza nego kratkotrajne imovine i da nije sposobna u roku podmiriti svoje kratkoročne obveze. Stupanj zaduženosti ukazuje da se poduzeće financira iz tuđih izvora imovine i s time je veći rizik ulaganja u poduzeće. ROA je u svim promatranim razdobljima negativna što upućuje na neprofitabilno poslovanje, odnosno ostvarivanje gubitka. ROE je također negativan što ukazuje da vlasnici nemaju prinos na kapital nego gubitak.

Poslovni prihodi u promatranom razdoblju opadaju, a u 2013. godini naglo su se povećali. Rashodi su veći od prihoda stoga poduzeće ostvaruje gubitak. Likvidnost poduzeća je negativna, međutim poduzeće u promatranim razdobljima dodatno uplaćuje u kapital kako bi održali poslovanje. Poduzeće nastavlja sa širenjem svojih poslovnih aktivnosti.

4.1.2. Plodine d.d.

Plodine d.o.o osnovan je 1993. godine u Rijeci gdje je i otvoren prvi prodajni centar. Razvoj Plodina nastavljen je u smislu novih otvorenja prvobitnim širenjem na lokalnoj razini. Prva ekspanzija širenja izvan regije započinje 2000. godine otvorenjima supermarketa suvremenog izgleda u skladu europskih standarda. Danas s ukupno 74 prodajna centra pod zajedničkim imenom PLODINE HRVATSKI LANAC SUPERMARKETA je u svim većim gradovima Hrvatske.[57]

[57] financijski izvještaji poduzeća Plodine d.d., preuzeto sa www.fina /javna_objava

Tablica 24: Odabrani financijski pokazatelji za poduzeće Plodine d.d. za razdoblje 2008.-2013.

	2008	2009	2010	2011	2012	2013
Koef. tekuće likvidnosti	0,570	0,499	0,451	0,489	0,421	0,369
Koef. financijske stabilnosti	1,133	1,196	1,237	1,229	1,329	1,377
Koef. zaduženosti	0,880	0,876	0,874	0,887	0,881	0,875
Koef. vlastitog financiranja	0,120	0,124	0,126	0,113	0,119	0,125
Koef. obrtaja ukupne imovine	1,232	1,294	1,303	1,240	1,274	1,307
Koef. obrtaja potraživanja	31,834	36,596	42,057	27,893	32,923	36,253
Ek. Ukupnog poslovanja	1,024	1,018	1,017	1,016	1,014	1,012
Povrat na ukupnu imovinu ROA	2,40%	1,89%	1,78%	1,61%	1,40%	1,29%
Povrat na ukupni kapital ROE	17,22%	12,72%	11,58%	11,39%	11,92%	9,93%

Izvor: izrada autora prema podacima s www.fina /javna_objava

Tablica 24 prikazuje financijske pokazatelje poduzeća Plodine d.d. za razdoblje od 2008.-2013. godine. Poduzeće nema sposobnost da u roku podmiri sve svoje kratkoročne obveze. To se vidi iz pokazatelja tekuće likvidnosti koja je ispod minimalne vrijednosti koja iznosi 2. Stupanj zaduženosti trebala bi biti 50%, odnosno da bi udjel obveza u ukupnoj imovini trebao biti maksimalno 50%. Pokazuje koliki se dio imovine financira iz tuđih izvora, što kod poduzeća Plodine d.d. ne ide ispod 80%, stoga se zaključuje da se poduzeće financira iz tuđih izvora imovine. Najveći koeficijent obrtaja ukupne imovine iznosio je 1,307 u 2013. godini., što znači da jedna novčana jedinica aktive inicira ostvarenje 1,307 jedinicu prihoda. Koeficijent ekonomičnosti ukupnog poslovanja moraju biti veći od 1 što je za poduzeće Plodine d.d. u promatranom razdoblju ostvareno, iako ima tendenciju pada. Stopa povrata na ukupnu imovinu poželjna je da je što veća. Kroz sva promatrana razdoblja je pozitivna što upućuje na profitabilno poslovanje. Najveću vrijednost je postignuta u 2008. godini i iznosi 2,40%.

Na temelju izračunatih pokazatelja može se zaključiti da poduzeće ima jako niske koeficijente likvidnosti i preveliku zaduženost. Međutim ima stabilne stope profitabilnosti imovine i kapitala, a pokazatelji aktivnosti su pozitivni što ukazuje na uspješno poslovanje.

4.1.3. Spar d.o.o.

SPAR Hrvatska d.o.o. 2000. godine osnovala je SPAR Austria grupa. Prvi INTERSPAR prodajni centar u Hrvatskoj otvoren je u Zadru u lipnju 2005. Danas u Hrvatskoj je otvoreno 17 INTERSPAR hipermarketa i 35 SPAR supermarketa. Zaposleno je skoro 2700 djelatnika. Veliku pozornost posvećuju zaštiti okoliša. Svakodnevno recikliraju uredski materijal i različite druge otpatke a 2009., na CROPAK natječaju, dobili su nagradu za najbolju EKO ambalažu.[58]

Tablica 25: Odabrani financijski pokazatelji za poduzeće Spar d.o.o. za razdoblje 2008.-2013.

	2008	2009	2010	2011	2012	2013
Koef. tekuće likvidnosti	1,451	1,392	0,848	0,828	0,966	0,585
Koef. financijske stabilnosti	0,920	0,916	1,075	1,100	1,016	1,075
Koef. zaduženosti	0,937	0,896	0,899	0,924	0,893	0,885
Koef. Vlastitog financiranja	0,063	0,104	0,101	0,076	0,107	0,115
Koef. obrtaja ukupne imovine	1,170	1,173	1,302	1,614	1,697	1,817
Koef. obrtaja potraživanja	20,238	17,039	11,347	13,740	30,008	32,743
Ek. ukupnog poslovanja	0,933	0,931	0,933	0,926	0,946	0,945
Povrat na ukupnu imovinu ROA	-8,41%	-8,65%	-9,28%	-12,92%	-9,73%	-10,49%
Povrat na ukupni kapital ROE	-31,38%	-25,29%	-22,34%	-23,97%	-13,94%	-12,55%

Izvor: izrada autora prema podacima s www.fina /javna_objava

Tablica 25 pokazuje odabrane pokazatelje poduzeća Spar d.o.o. za razdoblje 2008.-2013. U 2008. i 2009. nije sigurno hoće li poduzeće u roku podmiriti sve svoje kratkoročne obveze jer koeficijent tekuće likvidnosti je između 1 i 2. U 2010., 2011., 2012. i 2013. poduzeće nema sposobnost podmiriti sve svoje kratkoročne obveze. Koeficijent zaduženosti u 2013. godini iznosi 88,5% što ukazuje koliki se dio imovine financira iz tuđih izvora. Pokazatelj ekonomičnosti ukupnog poslovanja su u svim promatranim razdobljima ispod minimalne

[58] financijski izvještaji poduzeća Spar d.o.o., preuzeto sa www.fina /javna_objava

vrijednost koja iznosi 1. Pokazatelj neto rentabilnosti ukazuje da poduzeće posluje s gubitkom.

Likvidnost poduzeća je na zadovoljavajućoj razini u 2008. i 2009. godini, međutim poduzeće se više financira iz tuđih izvora. Također poduzeće u promatranim razdobljima povećava svoj temeljni kapital nastojeći održati svoje poslovanje. Poduzeće nije profitabilno jer posluje s gubitkom.

4.1.4. Studenac d.o.o

Svoje poslovanje Studenac d.o.o. je započeo ranih devedesetih i to otvorenjem veleprodajnog skladišta u Dučama te nekoliko prodavaonica u Omišu i okolici. Postupno rast tvrtke je doveo do maloprodajnog lanca kojeg danas čini preko 300 marketa i supermarketa unutar četiri dalmatinske županije (Zadarske, Šibensko-kninske, Splitsko-dalmatinske i Dubrovačko-neretvanske). [59]

Tablica 26: Odabrani financijski pokazatelji za poduzeće Studenac d.o.o. za razdoblje 2008.-2013.

	2008	2009	2010	2011	2012	2013
Koef. tekuće likvidnosti	1,180	1,205	0,894	1,347	1,101	1,307
Koef. financijske stabilnosti	0,775	1,133	0,691	0,644	0,816	0,706
Koef. zaduženosti	0,757	0,873	0,829	0,852	0,847	0,759
Koef. vlastitog financiranja	0,243	0,127	0,171	0,148	0,153	0,241
Koef. obrtaja ukupne imovine	2,189	2,680	2,294	2,460	3,097	3,424
Koef. obrtaja potraživanja	22,105	15,743	14,476	11,532	10,946	10,350
Ek. ukupnog poslovanja	1,057	1,058	1,044	1,054	1,055	1,051
Povrat na ukupnu imovinu ROA	11,80%	14,74%	9,57%	12,62%	16,18%	16,50%
Povrat na ukupni kapital ROE	39,29%	94,19%	47,19%	69,05%	84,43%	55,18%

Izvor: izrada autora prema podacima s www.fina /javna_objava

[59] prema http://studenac.hr/o_nama

Tablica 26 prikazuje odabrane pokazatelje za poduzeće Studenac d.o.o. za razdoblje 2008.-2013. Sposobnost poduzeća da u roku podmiri svoje kratkoročne obveze je upitna jer se vrijednost pokazatelja tekuće likvidnosti kreće između 1 i 2. U 2010. godini poduzeće neće u roku podmiriti svoje kratkoročne obveze jer je vrijednost ispod 1. Poduzeće se najvećim dijelom financira iz tuđih izvora jer vrijednost koeficijenta zaduženosti u svim promatranim razdobljima veća od 50%. Pokazatelj ekonomičnosti ukupnog poslovanja je veći od 1 u svim promatranim razdobljima. Poduzeće ostvaruje dobit na što ukazuje ROA. Prinos koji vlasnici ostvaruju najveća je u 2009. godini i iznosi 94,19%.

Iako je likvidnost upita i većinom se financira iz tuđih izvora, poduzeće Studenac d.o.o. ostvaruje dobit i ukazuje na perspektivno poslovanje. Vlasnici ostvaruju visoke povrate na uloženo.

4.2. Korelacijska i regresijska analiza bruto dobiti, broja zaposlenih i broj prodavaonica poduzeća Tommy d.o.o

4.2.1. Korelacijska analiza

Pod pojmom korelacija podrazumijeva se međuzavisnost ili povezanost slučajnih numeričkih varijabli. Po smjeru korelacija može biti pozitivna i negativna. Pozitivna korelacija je prisutna kada rast jedne prati pad druge varijable. Negativna korelacija prisutna je kada rast jedne varijable prati pad druge varijable i obrnuto.[60]

Izračunat će se korelacija između bruto dobiti i broja zaposlenih, bruto dobiti i broj prodavaonica i broj zaposlenih i broj prodavaonica.

[60] Pivac, S. (2010): Statističke metode, e-nastavni materijal, Ekonomski fakultet u Splitu, Split, str. 238

Tablica 27: Korelacija bruto dobiti i broj zaposlenih poduzeća Tommy d.o.o

Correlations

		Bruto_dobit	Broj_zaposlenih
Bruto_dobit	Pearson Correlation	1	,149
	Sig. (2-tailed)		,778
	N	6	6
Broj_zaposlenih	Pearson Correlation	,149	1
	Sig. (2-tailed)	,778	
	N	6	6

Izvor: izrada autora prema podacima s www.fina /javna_objava

Iz tablice 27 vidi se da Pearsonov koeficijent korelacije iznosi 0,149, a empirijska signifikantnost koeficijenta korelacije $\alpha^*=0,778$. Dakle $\alpha^*>5\%$, odnosno da korelacija između promatranih varijabli nije statistička značajna.

Tablica 28:Korelacija bruto dobiti i broja prodavaonica poduzeća Tommy d.o.o.

Correlations

		Bruto_dobit	Broj_prodavaonica
Bruto_dobit	Pearson Correlation	1	,212
	Sig. (2-tailed)		,687
	N	6	6
Broj_prodavaonica	Pearson Correlation	,212	1
	Sig. (2-tailed)	,687	
	N	6	6

Izvor: izrada autora prema podacima s www.fina /javna_objava

Tablica 28 pokazuje korelaciju između bruto dobiti i broja prodavaonica. Pearsonov koeficijent iznosi 0,212, a empirijska signifikantnost iznosi $\alpha^*=0,687$, odnosno $\alpha^*>5\%$, što upućuje da korelacija nije statistički značajna između bruto dobiti i broja prodavaonica.

Tablica 29: Korelacija broja zaposlenih i broja prodavaonica poduzeća Tommy d.o.o.

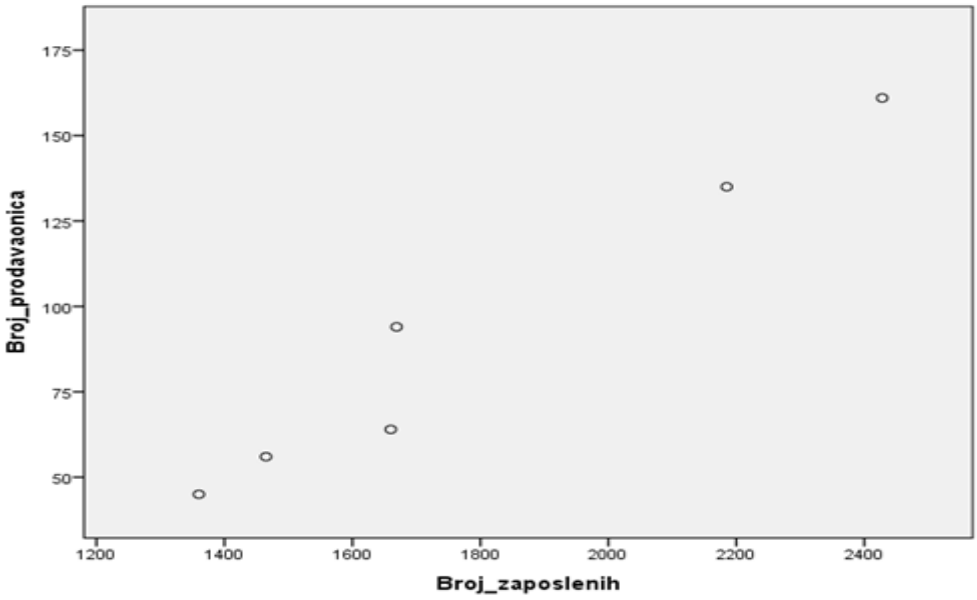
Correlations

		Broj_prodavaonica	Broj_zaposlenih
Broj_prodavaonica	Pearson Correlation	1	,980**
	Sig. (2-tailed)		,001
	N	6	6
Broj_zaposlenih	Pearson Correlation	,980**	1
	Sig. (2-tailed)	,001	
	N	6	6

**. Correlation is significant at the 0.01 level (2-tailed).

Izvor: izrada autora prema podacima s www.fina /javna_objava

Iz tablice 29 može se vidjeti da je Pearsonov koeficijent korelacije broja zaposlenih i broja prodavaonica 0,980 što upućuje na jaku pozitivnu vezu. Empirijska signifikantnost iznosi $\alpha^*=0{,}001$, odnosno $\alpha^*<5\%$, što znači da je koeficijent korelacije statističko značajan. Može se zaključiti da veći broj prodavaonica pretpostavlja i veći broj zaposlenih u poduzeću Tommy d.o.o.

Slika 1:Dijagram rasipanja između varijabli broja zaposlenih i broja prodavaonica

Izvor: izrada autora prema podacima s www.fina /javna_objava

Slika 1 pokazuje dijagram između broja zaposlenih i broja prodavaonica koja ukazuje na postojanje pozitivne statističke povezanosti između promatranih varijabli.

Iz provedenog zaključujemo da se *ne prihvaća hipoteza H3- postoji statistička značajna povezanost između bruto dobiti, broja zaposlenih i broja prodavaonica*. Povezanost jedino postoji među broja zaposlenih i broja prodavaonica, međutim bruto dobit nije povezana s brojem zaposlenih i prodavaonica.

4.2.2. Regresijska analiza

Zadaća regresijske analize je da pronađe analitičko-matematički oblik veze između jedne ovisne ili regresand varijable i jedne ili više neovisnih ili regresorskih varijabli.[61]

Regresijska analiza napravljena je za dvije varijable: broj zaposlenih i broj prodavaonica.

Zavisna varijabla je broj zaposlenih, a nezavisna broj prodavaonica.

Tablica 30: Osnovni podaci o ocijenjenom modelu s brojem zaposlenih kao zavisnom varijablom

Model Summary

Model	R	R Square	Adjusted R Square	Std. Error of the Estimate
1	,980[a]	,961	,952	92,610

a. Predictors: (Constant), Broj_prodavaonica

Izvor: izrada autora prema podacima s www.fina /javna_objava

U tablici 30 izračunat je koeficijent determinacije r^2=0,961 što znači da je ocijenjenim regresijskim modelom protumačeno 96,1% sume kvadrata ukupnih odstupanja zavisne varijable od njene aritmetičke sredine.

Tablica 31: Tablica ANOVA ocijenjenog regresijskog modela

ANOVA[a]

Model		Sum of Squares	df	Mean Square	F	Sig.
1	Regression	850706,683	1	850706,683	99,188	,001[b]
	Residual	34306,817	4	8576,704		
	Total	885013,500	5			

a. Dependent Variable: Broj_zaposlenih

b. Predictors: (Constant), Broj_prodavaonica

Izvor: izrada autora prema podacima s www.fina /javna_objava

[61] Pivac, S. (2010): Statističke metode, e-nastavni materijal, Ekonomski fakultet u Splitu, Split, str.253

Iz tablice 31 empirijska vrijednost F-testa je 99,188 koju je potrebno usporediti sa tabličnom vrijednošću koja iznosi 6,608 $F^{*}>F_{tabl}$ te se zaključuje da je statistički model značajan.

Tablica 32: Regresijski parametri modela

Coefficients[a]

Model		Unstandardized Coefficients		Standardized Coefficients	t	Sig.	95,0% Confidence Interval for B	
		B	Std. Error	Beta			Lower Bound	Upper Bound
1	(Constant)	977,375	90,338		10,819	,000	726,555	1228,195
	Broj_prodavaonica	8,834	,887	,980	9,959	,001	6,371	11,296

a. Dependent Variable: Broj_zaposlenih

Izvor: izrada autora prema podacima s www.fina /javna_objava

U tablici 32 prikazane su vrijednosti ocijenjenih parametra, njihove standardne greške, empirijski t-omjeri i procjene parametra uz nivo pouzdanosti od 95%.

Parametar β_1 je pozitivna i statistički značajna te pokazuje da se može očekivati porast broja zaposlenih ako broj prodavaonica poraste.

Navedeno potvrđuje zaključke korelacijske analize.

4.3. Komparativna analiza poslovanja Tommy d.o.o i odabranih konkurenata

Komparacija odabranih poduzeća provest će se pomoću dvije metode: multivariantne Cluster analize i PROMETHEE metode za višekriterijsko odlučivanje, i to u tri razdoblja: 2008 godine, 2011. godine i 2013. godine.

4.3.1. Klasifikacija odabranih poduzeća u trgovini na malo pomoću Cluster analize

Multivariantna analiza temelji se na principima multivariantne statistike, koja uključuje promatranja i analize dvije ili više statističkih varijabli istovremeno. Cluster analiza je vrsta multivariantne statističke analize koja spada u metode klasificiranja. Temelji se na matematički formuliranim mjerama sličnosti i obuhvaća različite postupke, algoritme i metode grupiranja podataka. Cluster analiza spada u istraživačke analize čiji je osnovni cilj sortirati različite podatke u grupe na način da se maksimizira stupanj sličnosti unutar grupe uz uvjet da je sličnost s drugim grupama minimalna.[62]

[62] Pivac, S. (2010): Statističke metode, e-nastavni materijal, Ekonomski fakultet u Splitu, Split, str.218

Metode grupiranja ili klasifikacije u osnovi se mogu podijeliti na:[63]

- ✓ hijerarhijske i
- ✓ nehijerarhijske.

Hijerarhijske metode su:

- ✓ metoda udruživanja ili aglomerativna metoda
- ✓ metoda dijeljenja

Hijerarhijske metode u svakom koraku daju različito rješenje s obzirom na broj i sastav clustera. U praktičnim istraživanjima se postavlja pitanje o odabiru optimalnog, tj. "pravog" rješenja. Grafički prikaz grupiranja je tzv. grafikon matričnog stabla ili dendrogram koji vizualno u dvodimenzionalnom prostoru pokazuje hijerarhiju unutar konačnog clustera, gdje je napravljena podjela kroz binarno stablo. Dendrogram prikazuje i stvarne udaljenosti na skali od 0 do 25.

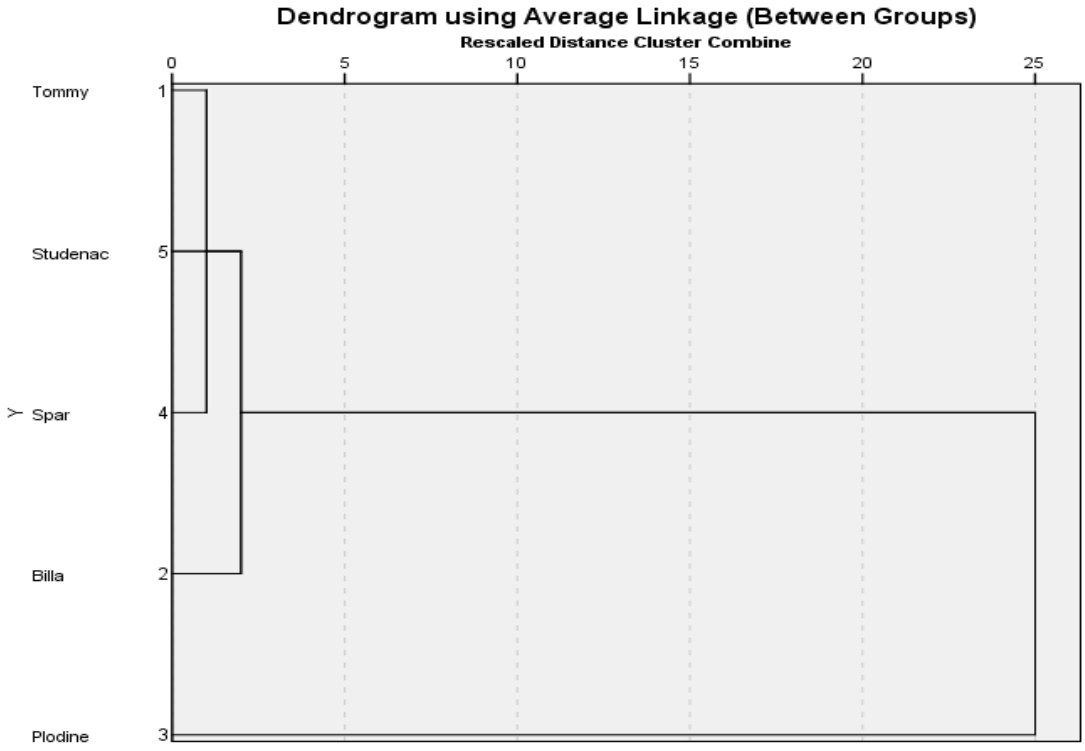
Od nehijerarhijskih metoda u praksi je najviše u upotrebi k-means metoda tj. metoda k-prosjeka.

Prednost i/ili nedostatak ove metode, što naravno ovisi i o vrsti istraživanja, je što se unaprijed treba odabrati broj clustera. Jedinice se tada pridružuju clusteru kojem su najbliži, tj. s kojim imaju najmanju Euklidsku udaljenost. Ako je potrebno, neke jedinice se premještaju iz clustera u cluster sve dok se ne postigne stabilnost sustava.[64]

Klasifikacija je najprije napravljena pomoću hijerarhijske metode na temelju odabranih financijskih pokazatelja:[65] ROA, ekonomičnost ukupnog poslovanja, koeficijent zaduženosti, koeficijent tekuće likvidnosti i koeficijent obrtaja potraživanja.

[63] Pivac, S. (2010): Statističke metode, e-nastavni materijal, Ekonomski fakultet u Splitu, Split, str.218
[64] Pivac, S. (2010): Statističke metode, e-nastavni materijal, Ekonomski fakultet u Splitu, Split, str.221
[65] odabrani pokazatelji su prema Anić, I.D. (2013): Sektorska analiza, br 20, EIZ, Zagreb, str. 13

Na slici 2 je prikazana klasifikacija poduzeća na osnovi odabranih pokazatelja za 2008. godinu.

Slika 2: Klasifikacija odabranih poduzeća u 2008. godini hijerarhijskom metodom

Izvor: izrada autora prema podacima s www.fina /javna_objava.hr

Iz slike 3 možemo zaključiti da Tommy d.o.o., Spar d.o.o., Studenac d.o.o. i Billa d.o.o. čine jednu grupu i klasificirane su kao slična poduzeća prema navedenim pokazateljima, dok Plodine d.d. čini posebnu grupu tj. runt ili entropy.

Klasifikacija je napravljena i pomoću metode k-prosjeka gdje su unaprijed pretpostavljena 2 clustera.

Tablica 33: Klasifikacija odabranih poduzeća u 2008. godini metodom k-prosjeka

Cluster Membership

Case Number	Poduzeće	Cluster	Distance
1	Tommy	2	,874
2	Billa	2	1,979
3	Plodine	1	,000
4	Spar	2	,634
5	Studenac	2	1,579

Izvor: izrada autora prema podacima s www.fina /javna_objava.hr

Prema dobivenim podacima klasifikacije u tablici 33 može se vidjeti da su Tommy d.o.o., Billa d.o.o., Studenac d.o.o. i Spar d.o.o. klasificirani u jednu grupu kao slična. S druge strane poduzeće Plodine d.d. je izdvojen kao posebni cluster. Rezultati su slični onima dobivenim prema hijarhijskoj metodi.

U tablici 34 je prikazano ANOVA testiranje za cluster metodu k-prosjeka.

Tablica 34: ANOVA testiranje za klasifikaciju 2008. godine metodom k-prosjeka

ANOVA

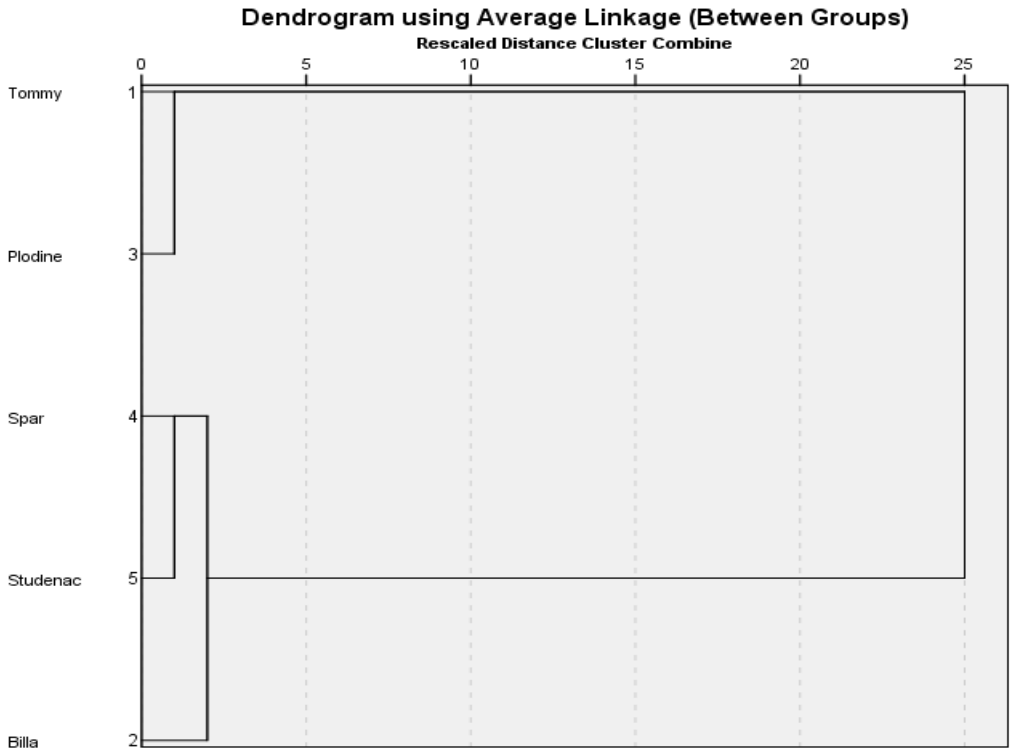
	Cluster		Error			
	Mean Square	df	Mean Square	df	F	Sig.
ROA	,000	1	,013	3	,019	,900
Ek_Uk_Poslovanja	,001	1	,003	3	,164	,713
Koef_Zaduženosti	,001	1	,006	3	,106	,766
Koef_Tek_Likvidnosti	,098	1	,226	3	,436	,556
Koef_Obrt_Potraživanja	101,764	1	2,278	3	44,678	,007

The F tests should be used only for descriptive purposes because the clusters have been chosen to maximize the differences among cases in different clusters. The observed significance levels are not corrected for this and thus cannot be interpreted as tests of the hypothesis that the cluster means are equal.

Izvor: izrada autora prema podacima s www.fina /javna_objava.hr

ANOVA testiranje u tablici 34 odnosi se na svaku promatranu varijablu i upućuje se na zaključak je li se sredine između predloženih clustera signifikantno razlikuju. Empirijske p-vrijednosti u ANOVA testiranju pokazuju da pokazatelji ROA, ekonomičnost ukupnog poslovanja, koeficijent zaduženosti i koeficijent tekuće likvidnosti ne pridonose značajno razlici između dva clustera. Koeficijent obrtaja potraživanja pridonosi razlici između dva clustera, odnosno sredina između predloženih clustera po tom pokazatelju se značajno razlikuje.

Na slici 3 dendrogramom je prikazana klasifikacija poduzeća na osnovu financijskih pokazatelja za 2011. godinu.

Slika 3: Klasifikacija odabranih poduzeća u 2011. godini hijerarhijskom metodom

Izvor: izrada autora prema podacima s www.fina /javna_objava

Prema dendrogramu, u 2011. godini. Tommy d.o.o. i Plodine d.d. klasificirani su u jednu, a Billa, Studenac i Spar u drugu skupinu.

Tablica 35: Klasifikacija odabranih poduzeća u 2011. godini metodom k-prosjeka

Cluster Membership

Case Number	Poduzeća	Cluster	Distance
1	Tommy	1	,682
2	Billa	2	2,889
3	Plodine	1	,682
4	Spar	2	2,542
5	Studenac	2	,574

Izvor: izrada autora prema podacima s www.fina /javna_objava.hr

Metodom k-prosjeka dobiveni su rezultati prikazani u tablici 35. Tommy d.o.o. i Plodine d.d. čine jednu skupinu, Studenac d.o.o., Billa d.o.o. i Spar d.o.o. čine drugu skupinu.

Tablica 36: ANOVA testiranje za klasifikaciju 2011. godine metodom k-prosjeka

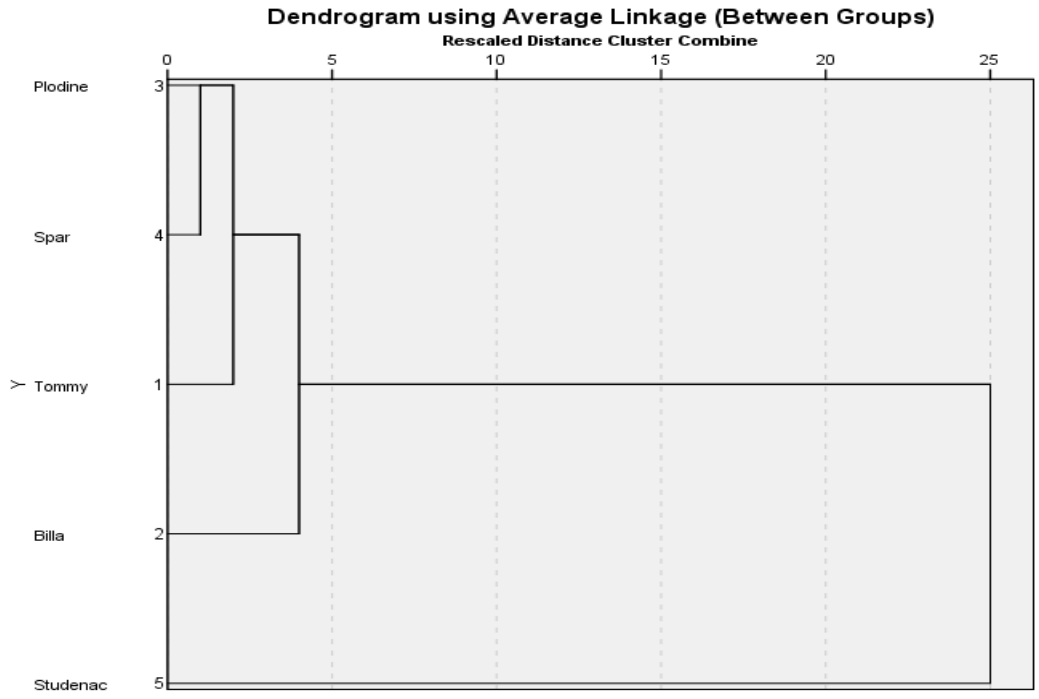
ANOVA

	Cluster		Error			
	Mean Square	df	Mean Square	df	F	Sig.
ROA	,006	1	,014	3	,422	,562
Ek_Uk_Poslovanja	,002	1	,003	3	,553	,511
Koef_Zaduženosti	,003	1	,003	3	1,090	,373
Koef_Tek_Likvidnosti	,176	1	,107	3	1,648	,289
Koef_Obrt_Potraživanja	362,074	1	5,230	3	69,234	,004

The F tests should be used only for descriptive purposes because the clusters have been chosen to maximize the differences among cases in different clusters. The observed significance levels are not corrected for this and thus cannot be interpreted as tests of the hypothesis that the cluster means are equal.

Izvor: izrada autora prema podacima s www.fina /javna_objava.hr

ANOVA testiranje u tablici 36 odnosi se na svaku promatranu varijablu i upućuje na zaključaka je li se sredine između predloženih clustera signifikantno razlikuju. Empirijska p-vrijednost za pokazatelja koeficijenta obrtaja potraživanja je manji od granične signifikantnosti od 5% i može se zaključiti da se sredine između predloženih clustera značajno razlikuju. S druge strane, ROA, ekonomičnost ukupnog poslovanja, koeficijent zaduženosti i koeficijent tekuće likvidnosti veće su od granične signifikantnosti te se može zaključiti da ne pridonose značajno razlici između clustera.

Slika 4: Klasifikacija odabranih poduzeća u 2013. godini hijerarhijskom metodom

Izvor: izrada autora prema podacima s www.fina /javna_objava.hr

Iz slike 4 može se vidjeti klasifikacija odabranih poduzeća za 2013. godinu. Plodine d.d., Tommy d.o.o., Spar d.o.o. i Billa d.o.o. klasificirane su kao slična poduzeća prema navedenim pokazateljima. S druge strane posebnu grupu čini Studenac d.o.o..

Tablica 37: Klasifikacija odabranih poduzeća u 2013. godini metodom k-prosjeka

Cluster Membership

Case Number	Poduzeća	Cluster	Distance
1	Tommy	1	7,234
2	Billa	1	7,266
3	Plodine	1	1,776
4	Spar	1	1,744
5	Studenac	2	,000

Izvor: izrada autora prema podacima s www.fina /javna_objava.hr

Metodom k-prosjeka dobiveni su rezultati prikazani u tablici 37. Tommy d.o.o., Plodine d.d., Billa d.o.o. i Spar d.o.o. su klasificirane u jednu grupu, a Studenac d.o.o. čini zasebnu grupu.

Tablica 38: ANOVA testiranje za klasifikaciju 2013. godine metodom k-prosjeka

ANOVA

	Cluster		Error			
	Mean Square	df	Mean Square	df	F	Sig.
ROA	,043	1	,015	3	2,815	,192
Ek_Uk_Poslovanja	,004	1	,002	3	2,219	,233
Koef_Zaduženosti	,011	1	,000	3	82,214	,003
Koef_Tek_Likvidnosti	,551	1	,011	3	50,754	,006
Koef_Obrt_Potraživanja	465,902	1	37,076	3	12,566	,038

The F tests should be used only for descriptive purposes because the clusters have been chosen to maximize the differences among cases in different clusters. The observed significance levels are not corrected for this and thus cannot be interpreted as tests of the hypothesis that the cluster means are equal.

Izvor: izrada autora prema podacima s www.fina /javna_objava

ANOVA testiranje u tablici 38 odnosi se na svaku promatranu varijablu i upućuje na zaključaka je li se sredine između predloženih clustera signifikantno razlikuju. Empirijska p-vrijednosti za pokazatelje koeficijenta zaduženosti, koeficijenta tekuće likvidnosti i koeficijenta obrtaja potraživanja se kreću ispod granične signifikantnosti od 5% i može se zaključiti da se sredine između predloženih clustera značajno razlikuje. S druge strane, ROA i

ekonomičnost ukupnog poslovanja veće su od granične signifikantnosti te se može zaključiti da ne pridonose značajno razlici između clustera.

U 2008. godini hijerarhijskom metodom i metodom k-prosjeka uočava se da je poduzeće Plodine d.d. izdvoje kao posebni cluster, koji ima daleko najveći koeficijent obrtaja potraživanja od ostali promatranih poduzeća. Drugu skupinu čine Tommy do.o., Billa d.o.o., Spar d.o.o., Studenac d.o.o. U 2011. godini Tommy d.o.o. i Plodine d.d. izdvojeni su kao jedna grupa, čiji je koeficijent obrtaja potraživanja najveći. Drugu grupu čine Billa d.o.o., Spar d.o.o. i Studenac d.o.o.. U 2013. godini Studenac d.o.o. je izdvojen kao posebna grupa ili entropy grupa, koja ostvaruje najveću dobit te najveći pokazatelj ROA u promatranom razdoblju, međutim ostvaruje najmanji koeficijent obrtaja potraživanja.

4.3.2. Rangiranje odabranih poduzeća u trgovini na malo pomoću višekriterijske PROMETHEE metode

Za rangiranje odabranih poduzeća koristit će se metoda višekriterijalne analize, tj. PROMETHEE metoda.

Metoda PROMETHEE spada u grupu metoda za višekriterijsko odlučivanje u skupu alternativa opisanih s više atributa. PROMETHEE metoda je vrlo jednostavna u koncepciji te primjeni za razliku od drugih metoda ovakve vrste. Osim toga je i jako dobro prilagođena za probleme sa konačnim brojem alternativa koje trebaju biti rangirane uzimajući u obzir nekoliko, ponekad proturječnih, kriterija. Temelji se na međusobnoj usporedbi svakog para alternativa uzimajući u obzir odabrane kriterije. U svrhu rangiranja alternativa, potrebno definirati funkciju preferencija P(a,b) za alternative a i b nakon definiranja kriterija. Alternative a i b se ocjenjuju sukladno funkciji kriterija. Smatra se da je alternativa a bolja od alternative b prema kriteriju f, ako je f (a) > f (b). Na temelju takve usporedbe donositelj odluke može dodijeliti prednost jednoj od alternativa. [66]

Postoje šest standardnih tipova (kriterija) funkcije. [67]

1. OBIČAN KRITERIJ
2. KVAZI KRITERIJ (U-SHAPE)
3. KRITERIJ S LINEARNOM PREFERENCIJOM (V-SHAPE)

[66] Klanac, J. (2013): Primjena AHP i PROMETHEE metode na problem diversifikacije, Zadar, str 15
[67] preuzeto sa http:// http://decision.math.hr/nastava/seminari/PROMETHEE.pdf, [20.08.2015]

4. KRITERIJ S RAZINAMA KONSTANTNE PREFERENCIJE
5. KRITERIJ S LINEARNOM PREFERENCIJOM I PODRUČJEM INDIFERENCIJE
6. GAUSSOV KRITERIJ

U odnosu na ostale metode višekriterijalne analize PROMETHEE metoda ima niz prednosti od kojih se posebno ističu:

- izuzetna jednostavnost
- parametri koji se koriste imaju svoje ekonomsko objašnjenje i značaj
- prateći elementi rangiranja potpuno su eliminirani

Provedena je potpuna PROMETHEE II rangiranje na temelju pet odabranih pokazatelja za svako odabrano poduzeće za 2008., 2011. i 2013. godinu. Ponderi pokazatelja dodijeljeni su tako da je uzeta u obzir važnost pojedinog pokazatelja na ukupno poslovanje i održivost poduzeća. Najveći ponder je dodijeljen pokazatelju ROA od 22%,[68] a ostalim pokazateljima (Ekonomičnost ukupnog poslovanja, Koeficijent zaduženosti, Koeficijent tekuće likvidnosti i Koeficijent obrtaja potraživanja) 19,50%.

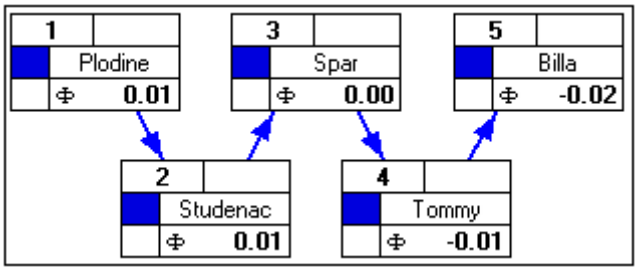
Tablica 39: Ponderi i vrsta kriterija za promatrana poduzeća u 2008. Godini

	ROA	Ek. uk. poslov	Koef.zad.	**Koef. tek. lik**	Koef. obr. potr.
Min/Max	Maximize	Maximize	Minimize	Maximize	Maximize
Weight	0.2200	0.1950	0.1950	0.1950	0.1950
Preference Functi	Gaussian	Gaussian	Gaussian	Gaussian	Gaussian
Indiference Thres	-	-	-	-	-
Preference Thres	-	-	-	-	-
Gaussian Thres	1.0000	1.0000	0.5000	2.0000	23.0000

Napomena: Zbog sintakse softwarea sve su negativne vrijednosti uvažavajući adekvatni rang pretvorene u pozitivne vrijednosti.

Izvor: izrada autora prema podacima s www.fina /javna_objava

[68] značajni pokazatelj profitabilnosti poduzeća prema Očko, J.(2008): Izvješće o stanju društva, RRiF, br. 2/2008, Zagreb, str. 140

Slika 5: Rangiranje odabranih poduzeća pomoću PROMETHEE II metode za 2008. godinu

Izvor: izrada autora

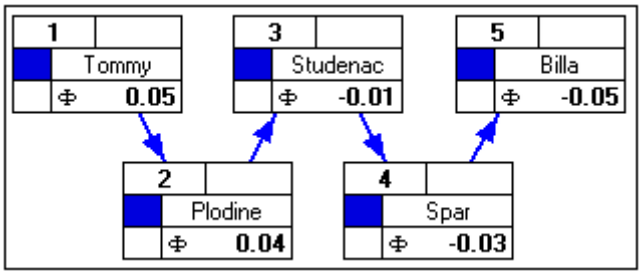
Na temelju provedene PROMETHEE II metode može se zaključiti da je u 2008. godini na prvo mjesto rangirano poduzeće Plodine d.d., sa najvećom vrijednošću neto toka od 0.01, zatim slijede Studenac d.o.o., koji također ima neto tok od 0.01. Treće mjesto zauzima Spar d.o.o., četvrtu poziciju Tommy d.o.o. a najlošiju zauzima Billa d.o.o.., čiji neto tok iznosi -0.02. Iz slike 5 se može zaključiti da ne postoji velika razlika u njihovim rangovima na temelju promatranih pokazatelja.

Tablica 40: Ponderi i vrste kriterija za promatrana poduzeća za 2011. godinu

	ROA	Ek. uk. poslov	Koef.zad.	**Koef. tek. lik**	Koef. obr. potr.
Min/Max	Maximize	Maximize	Minimize	Maximize	Maximize
Weight	0.2200	0.1950	0.1950	0.1950	0.1950
Preference Functi	Gaussian	Gaussian	Gaussian	Gaussian	Gaussian
Indiference Thres	-	-	-	-	-
Preference Thres	-	-	-	-	-
Gaussian Thres	1.0000	1.0000	0.5000	2.0000	19.0000

Napomena: Zbog sintakse softwarea sve su negativne vrijednosti uvažavajući adekvatni rang pretvorene u pozitivne vrijednosti.

Izvor: izrada autora prema podacima s www.fina /javna_objava

Slika 6: Rangiranje odabranih poduzeća pomoću PROMETHEE II metode za 2011. godinu

Izvor: izrada autora prema podacima s www.fina /javna_objava

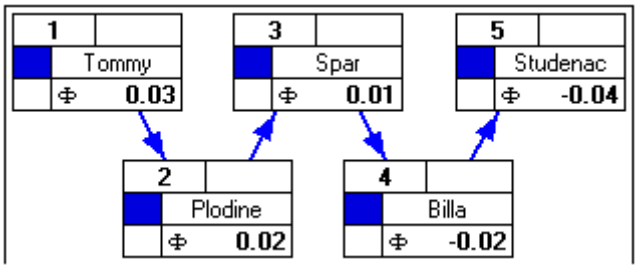
Iz slike 6 može se zaključiti da je situacija u 2011. godini nešto drugačija. Prvu poziciju zauzima Tommy d.o.o., zatim slijedi Plodine d.d.. Neto tok poduzeća Tommy d.o.o. i Plodine d.d. ima pozitivnu vrijednost. U odnosu na 2008. godinu vrijednost neto tokova tih poduzeća je porasla što ukazuje na veću razliku među rangiranim poduzećima. Tommy d.o.o. je postigao bolju poziciju povećanjem vrijednosti pokazatelja ekonomičnosti ukupnog poslovanja i koeficijenta obrtaja potraživanja. Studenac d.o.o., Spar d.o.o. i Billa d.o.o. su rangirani kao manje uspješna poduzeća.

Tablica 41: Ponderi i vrste kriterija za promatrana poduzeća u 2013. godini

	ROA	Ek. uk. poslov	Koef.zad.	**Koef. tek. lik**	Koef. obr. potr.
Min/Max	Maximize	Maximize	Minimize	Maximize	Maximize
Weight	0.2200	0.1950	0.1950	0.1950	0.1950
Preference Functi	Gaussian	Gaussian	Gaussian	Gaussian	Gaussian
Indiference Thres	-	-	-	-	-
Preference Thres	-	-	-	-	-
Gaussian Thres	0.9000	1.0000	0.5000	2.0000	25.0000

Napomena: Zbog sintakse softwarea sve su negativne vrijednosti uvažavajući adekvatni rang pretvorene u pozitivne vrijednosti.

Izvor: izrada autora prema podacima s www.fina /javna_objava

Slika 7: Rangiranje odabranih poduzeća pomoću PROMETHEE II metode za 2013. godinu

Izvor: izrada autora prema podacima s www.fina /javna_objava

U 2013. godini i dalje prva dva mjesta zauzimaju Tommy d.o.o. i Plodine d.d. Neto tok poduzeća Tommy d.o.o. i Plodine d.d. imaju pozitivnu vrijednost, ali smanjenu. Treću poziciju zauzima Spar d.o.o., zatim slijede Billa d.o.o. i Studenac d.o.o. Razlika između promatranih poduzeća je minimalna što se očituje iz neto tokova.

Iz provedene analize može se zaključiti da se *ne prihvaća hipoteze H4- Tommy d.o.o. je najbolje rangirano poduzeće prema pokazateljima uspješnosti u odnosu na odabranu konkurenciju.* Hipoteza se ne prihvaća jer u 2008. godini poduzeće zauzima četvrtu poziciju, međutim Tommy d.o.o. u narednim razdobljima popravio svoje poslovanje i zauzima vodeću poziciju prema odabranim pokazateljima.

Provedena je klasifikacija odabranih poduzeća cluster metodom i rangiranje PROMETHEE metodom, te se može zaključiti da su obje metode dale iste zaključke.

Cluster metoda u 2008. godini izdvojilo je poduzeće Plodine d.d. kao zaseban cluster, dok ostala poduzeća čine drugu skupinu. PROMETHEE metoda svrstala je Plodine d.d. na prvo mjesto rangiranja. U tom razdoblju Plodine d.d. je ostvarilo daleko najveće prihode od prodaje na malo. Drugo mjesto zauzima Studenac d.o.o, zatim slijede Spar d.o.o., Tommy d.o.o. i Billa. do.o.. Studenac d.o.o. i Spar d.o.o. u 2008. godini su ostvarili najbolji koeficijent tekuće likvidnosti i upravo zbog toga su ostvarili bolje pozicije u odnosu na poduzeća Tommy d.o.o. i Billa d.o.o..

U 2011. godini klasifikacijom su se izdvojila poduzeća Tommy d.o.o. i Plodine d.d.. Rangiranjem Tommy d.o.o. i Plodine d.d. zauzimaju vodeće pozicije i čiji je koeficijent

obrtaja potraživanja najveći. Treću poziciju zauzima Studenac, zatim slijede Spar i Billa koje ostvaruju gubitak poslovanja.

U 2013. godini cluster metodom poduzeće Studenac d.o.o. je izdvojen u posebnu skupinu. PROMETHHE metodom Studenac d.o.o. rangiran je kao najlošije poduzeće u odnosu na odabrana poduzeća. Prvo mjesto zauzima Tommy d.o.o., zatim slijedi Plodine d.d., Spar d.o.o. i Billa d.o.o.

Iako je najveći ponder dodijeljen pokazatelju ROA, koeficijent obrtaja potraživanja u svim godinama najviše utječe na rangiranje poduzeća jer je najveća razlika u dobivenim rezultatima.

5. ZAKLJUČAK

U ovom radu napravljena je analiza financijskih izvještaja poduzeća Tommy d.o.o. za razdoblje od 2008. do 2013. godine. Analizom se utvrđuje sadašnje stanje poduzeća, iznose se realni i objektivni podaci o likvidnosti poduzeća, financijskoj stabilnosti, zaduženosti, učinkovitosti poslovanja i rentabilnosti te se definiraju simptomi i uzroci financijskih problema u poduzeću.

Cijela analiza poslovanja poduzeća Tommy d.o.o provedena je na temelju podataka iz bilance, računa dobiti i gubitka te izvještaja o novčanom tijeku poslovanja.

Analiza financijskih izvještaja poduzeća Tommy d.o.o. provedena je horizontalnom i vertikalnom analizom, te analizom putem financijskih pokazatelja kao i upotrebom statističke analize. Također smo poslovanje usporedili i sa odabranim poduzećima (Billa d.o.o., Spar d.o.o., Plodine d.d. i Studenac d.o.o.) u istoj grani poslovanja.

Postavljene su četiri istraživačke hipoteze.

Prva istraživačka hipoteza glasi da se poduzeće Tommy d.o.o. nalazi u zreloj fazi životnog ciklusa. Pomoću izvještaja o novčanom tijeku napravljena je horizontalna analiza. U 2008. i 2011. godini poduzeće se nalazi u zreloj fazi životnog ciklusa. To je najbolja situacija, redovnim poslovanjem poduzeće generira dovoljno novca za financiranje kapitalnih ulaganja i povrat duga. U 2009., 2010., 2012., i 2013. godini poduzeće je u fazi rasta. Iako poduzeće stvara novac redovnim poslovanjem, potrebna su dodatna vanjska sredstva za financiranje investicijskih ulaganja. Ta se hipoteza odbacuje ali poduzeće se tri godine nalazi u fazi rasta dok su preostale dvije u zreloj fazi životnog ciklusa.

Druga istraživačka hipoteza, poduzeće Tommy d.o.o. svake godine bilježi rast prihoda, se prihvaća. Horizontalnom analizom računa dobiti i gubitka može se vidjeti kako prihodi od prodaje imaju kontinuirani rast tijekom cijelog promatranog razdoblja.

Treća istraživačka hipoteza, postojanje povezanosti između bruto dobiti, broja zaposlenih i broja prodavaonica, se ne prihvaća. Provedena je korelacijska i regresijska analiza. Pomoću linearne korelacije utvrdilo se da ne postoji povezanost između bruto dobiti i broja zaposlenih te bruto dobiti i broja prodavaonica. Statistička povezanost postoji između broja zaposlenih i broja prodavaonica, što je potvrdila i regresijska analiza.

Četvrta istraživačka hipoteza, Tommy d.o.o. je najbolje rangirano poduzeće prema pokazateljima uspješnosti u odnosu na odabranu konkurenciju, se ne može prihvatiti u cijelosti. Napravljena je cluster analiza i PROMETHEE metoda rangiranja. Tommy d.o.o u odnosu na odabranu konkurenciju u 2008. godini je četvrto rangirano poduzeće, dok je u 2011. i 2013. godini najbolje rangirano.

Pokazatelji likvidnosti poduzeća Tommy d.o.o. su ispod minimalnih vrijednosti, odnosno nezadovoljavajući, što ukazuje da poduzeće nema sposobnost podmiriti svoje kratkoročne obveze u roku. Pokazatelji zaduženosti poduzeća Tommy d.o.o. ukazuju da se poduzeće većim dijelom financira iz tuđih izvora. Pokazatelji aktivnosti govore da poduzeće efikasno upotrebljava svoje resurse. Iz pokazatelja profitabilnost zaključuje se da poduzeće u promatranim razdobljima ostvaruje dobit i da vlasnici ostvaruju prinos na uložena sredstva.

Iz svega navedenog može se zaključiti da ako je likvidnost niska poduzeće i dalje može biti profitabilno. Zbog širenja poslovanja i povećanja broja maloprodajnih objekta broj zaposlenih neprestano raste. Tommy d.o.o. je radi poboljšanja strukture izvora financiranja i smanjenja rizika likvidnosti, u 2013. godini povećalo temeljni kapital na 51 mil. kn s namjerom da se i nadalje isti značajno povećava prvenstveno reinvestiranjem tekuće dobiti društva. Iz navedenog može se zaključiti da je Tommy d.o.o., pored značajno otežanih uvjeta okruženja, poslovalo izuzetno uspješno čime je učvrstilo svoj položaj u grupi najvećih trgovca u RH i Dalmatinskoj regiji u svojoj djelatnosti. Rezultati koje su dobiveni u ovom radu mogu poslužiti investitorima, dioničarima i ostalim zainteresiranim.

SAŽETAK:

Cilj ovog istraživanja bio je analizirati strukturu financijskih izvještaja poduzeća Tommy d.o.o. kako bi se utvrdilo financijska uspješnost ovog poduzeća. Ovim radom obuhvaćeno je poslovanje Tommy d.o.o. od 2008. godine do 2013. godine. Provedena je horizontalna i vertikalna analiza i analiza putem financijskih pokazatelja. Poduzeće svake godine bilježi rast prihoda i rast mreža trgovina i broja zaposlenih. Pomoću regresijske analize zaključeno je da postoji statistička povezanost između broja zaposlenih i broja prodavaonica. Bruto dobit nije povezano s brojem zaposlenih i brojem prodavaonica. Novčani tijek poslovanja ukazuje da se poduzeće nalazi u fazi rasta ili zreloj fazi poslovanja. Napravljena je i komparativna analiza uspješnosti poslovanja prema glavnim konkurentima (Plodine d.d., Billa d.o.o., Studenac d.o.o., Spar d.o.o.). U 2008. godini Tommy d.o.o. se nalazi na četvrtom mjestu u odnosu na odabranu konkurenciju, međutim razvojem poslovanja Tommy d.o.o. je učvrstio svoju poziciju na vodećoj poziciji.

Ključne riječi: financijski izvještaji, vertikalna i horizontalna analiza, analiza putem financijskih pokazatelja, statistička analiza

SUMMERY:

The aim of this study was to analyze the structure of the Tommy Ltd.'s financial statements in order to describe the financial situation of the company. The paper covers the Tommy Ltd.'s business from 2008 to 2013. Research was conducted using a horizontal and vertical analysis and analysis by financial indicators, incorporating the correlation and regression analysis. The company had annually increased revenue and growth of the network of shops and number of employees. Using regression analysis, it was concluded that there is a statistical influence between the number of employees and the number of stores. Gross profit does not affect the number of employees and number of stores. Cash flow indicates that the company is in a growth phase or mature stage of the business.

Comparative analysis with major competitors (Plodine Inc., Billa Ltd., Studenac Ltd, SPAR Croatia Ltd) showed that, in 2008, Tommy Ltd. was in fourth place in relation to the selected competitors, but business development has strengthened its position towards leading positions.

Keywords: financial statements, vertical and horizontal analysis, financial indicators, statistical analysis

LITERATURA:

1. Anić, I., (2012): Mjerodavno tržište i tržišni udjel u trgovini na malo u Hrvatskoj i EU, ekonomski institut, Zagreb
2. Aljinović Barač, Ž., (2014): Računovodstvo novčanih tijekova, nastavni materijali s predavanja, Ekonomski fakultet Split, ak. godina 2014./2015.
3. Belak, V., (1995): Menagersko računovodstvo, RRF, Zagreb
4. Bela, V., (2002): Osnove profesionalnog računovodstva, Veleučilište, Split
5. Buljubašić M., (2011): Analiza financijske uspješnosti poslovanja poduzeća Plodine d.d. prije i za vrijeme ekonomske krize, EFST, Split
6. Glibo, A., (2011): Statistička analiza financijske uspješnosti poduzeća Kraš d.d. i usporedba s odabranim konkurentima u prehrambenoj industriji, Ekonomski fakultet u Splitu, Split
7. Helfert, E.A, (1997): Tehnike financijske analize, Sveučilišna tiskara d..o.o., Zagreb
8. Pivac, S., (2010): Statističke metode, e-nastavni materijali, Ekonomski fakultet u Splitu, Split
9. Rozga, A., (2009): Statistika za ekonomiste, V. izdanje, Ekonomski fakultet Split, Split
10. Sertić, M., (2013): Analiza poslovanja poduzeća Podravka d.d. i usporedba s odabranim konkurentima u prehrambenoj industriji od 2007.-2012., Ekonomski fakultet u Splitu, Split
11. Šodan, S. (2014): Računovodstvo novčanih tijekova, nastavni materijali s predavanja. Ekonomski fakultet Split, ak. god 2014./2015.
12. Vidučić, Lj. (2008): Financijski menadžment, RRIF plus d.o.o., Zagreb
13. Vujević, I. (2003): Financijska analiza, Ekonomski fakultet Split, Split
14. Zelenika, R., (2000): Metodologija i tehnologija izrade znanstvenog i stručnog djela, Ekonomski fakultet u Rijeci, Rijeka
15. Žager, K., Žager, L., (2008): Analiza financijskih izvještaja, MASMEDIA, Zagreb
16. Žager, K., Žager, L.(2008) Računovodstveni standardi, financijski izvještaji i revizija, Inženjerski biro, Zagreb

INTERNET IZVORI

17. AZTN (2013) : podaci poduzetnika iz istraživanja distributivne trgovine mješovitom robom, pretežito hranom, pićima i higijenskim proizvodima za domaćinstvo u Republici Hrvatskoj, http://www.aztn.hr/uploads/documents/Newsletter/AZTN_info_rujan.pdf [20.08.2015]
18. AZTN (2012): Prikaz tržišta trgovine na malo mješovitom robom, pretežito hranom, pićima i higijenskim proizvodima za domaćinstvo u Republici Hrvatskoj u 2012., http://www.aztn.hr/uploads/documents/istrazivanje_trzista/istrazivanje_trzista_2012.pdf [20.08.2015]
19. Billa d.o.o., http://www.billa.hr/Layouts/, [10.08.2015]
20. FINA- javna objava, http://rgfi.fina.hr/JavnaObjava-web/jsp/, [20.08.2015]
21. Narodne novine (2013): Zakon o trgovini, Narodne novine d.d., Zagreb, [20.08.2015]
22. Narodne novine (2014): Zakon o računovodstvu, Narodne novine d.d., Zagreb, [10.08.2015]
23. Plodine d.d., http://www.plodine.hr/, [10.08.2015]
24. Sektorska klasifikacija institucionalnih jedinica : http://www.dzs.hr/app/sektorizacija, [20.08.2015]
25. SPAR Hrvatska d.o.o., http://www.spar.hr/hr_HR.html, [10.08.2015]
26. Studenac d.o.o., http://studenac.hr/, [10.08.2015]
27. Šarlija, N., (2009): Financijska analiza, predavanje za kolegij 'Analiza poslovanja poduzeća, Sveučilište u Osijeku, Osijek, [10.08.2015]
28. Tommy d.o.o., http://tommy.hr/, [10.08.2015]
29. Vinković Kravaica, A. : Analiza pokazatelja uspješnosti poslovanja na temelju podataka iz financijskih izvještaja, http://www.veleri.hr/files/datoteke/nastavni_materijali/k_poduzetnistvo_s1/5_-_Analiza_pokazatelja_uspjesnosti.pdf , [10.08.2015]
30. Vukoja, B.,: Primjena analize financijskih izvješća pomoću ključnih financijskih pokazatelja kao temelj donošenja poslovnih odluka, http://www.revident.ba/public/files/primjena-analize-financijskih-izvjestaja-pomocu-kljucnih-financijskih-pokazatelja.pdf [20.08.2015]

POPIS TABLICA:

Tablica 1: Kriterij za razvrstavanje poduzetnika prema ZOR-u 6
Tablica 2: Pokazatelji zaduženosti 19
Tablica 3: Pokazatelji aktivnosti 20
Tablica 4: Pokazatelji ekonomičnosti 21
Tablica 5: Pokazatelji profitabilnosti 22
Tablica 6 Skraćena bilanca poduzeća Tommy d.o.o. 25
Tablica 7: Apsolutna promjena skraćene bilance razdoblje 2008.-2013. 26
Tablica 8: Postotna promjena skraćene bilance za razdoblje 2008.-2013. 27
Tablica 9: Skraćeni račun dobiti i gubitka poduzeća Tommy d.o.o. za razdoblje 2007.-2013. 29
Tablica 10:Apsolutna promjena skraćenog računa dobiti i gubitka za razdoblje 2008.-2013. 30
Tablica 11: Postotna promjena skraćenog računa dobiti i gubitka za razdoblje 2008.-2013. 30
Tablica 12: Vertikalna analiza aktive skraćene bilance za razdoblje 2008.-2013. 32
Tablica 13: Vertikalna analiza pasive bilance za razdoblje od 2008.-2013. 33
Tablica 14: Vertikalna analiza skraćenog računa dobiti i gubitka 35
Tablica 15:Vertikalna analiza računa dobiti i gubitka za razdoblje od 2008.-2013. 35
Tablica 16: Prikaz skraćenog novčanog tijeka poduzeća Tommy d.o.o. za razdoblje od 2008.-2013 .. 36
Tablica 17: Vertikalna analiza skraćenog novčanog tijeka za razdoblje od 2008.-2013. 38
Tablica 18: Pokazatelji likvidnosti za razdoblje 2008.-2013. 40
Tablica 19: Pokazatelji zaduženosti za razdoblje 2008.-2013. 41
Tablica 20: Pokazatelji aktivnosti za razdoblje 2008.-2013. 42
Tablica 21: Pokazatelji ekonomičnosti za razdoblje 2008.-2013. 43
Tablica 22: Pokazatelji profitabilnosti za razdoblje od 2008.-2013. 44
Tablica 23: Odabrani financijski pokazatelji za poduzeće Billa d.o.o. za razdoblje 2008.-2013. 46
Tablica 24: Odabrani financijski pokazatelji za poduzeće Plodine d.d. za razdoblje 2008.-2013. 48
Tablica 25: Odabrani financijski pokazatelji za poduzeće Spar d.o.o. za razdoblje 2008.-2013. 49
Tablica 26: Odabrani financijski pokazatelji za poduzeće Studenac d.o.o. za razdoblje 2008.-2013. .. 50
Tablica 27: Korelacija bruto dobiti i broj zaposlenih poduzeća Tommy d.o.o 52
Tablica 28:Korelacija bruto dobiti i broja prodavaonica poduzeća Tommy d.o.o. 52
Tablica 29: Korelacija broja zaposlenih i broja prodavaonica poduzeća Tommy d.o.o. 53
Tablica 30: Osnovni podaci o ocijenjenom modelu s brojem zaposlenih kao zavisnom varijablom 54
Tablica 31: Tablica ANOVA ocijenjenog regresijskog modela 54
Tablica 32: Regresijski parametri modela 55
Tablica 33: Klasifikacija odabranih poduzeća u 2008. godini metodom k-prosjeka 57
Tablica 34: ANOVA testiranje za klasifikaciju 2008. godine metodom k-prosjeka 58
Tablica 35: Klasifikacija odabranih poduzeća u 2011. godini metodom k-prosjeka 59
Tablica 36: ANOVA testiranje za klasifikaciju 2011. godine metodom k-prosjeka 60
Tablica 37: Klasifikacija odabranih poduzeća u 2013. godini metodom k-prosjeka 61
Tablica 38: ANOVA testiranje za klasifikaciju 2013. godine metodom k-prosjeka 61
Tablica 39: Ponderi i vrsta kriterija za promatrana poduzeća u 2008. godini 63
Tablica 40: Ponderi i vrste kriterija za promatrana poduzeća za 2011. godinu 64
Tablica 41: Ponderi i vrste kriterija za promatrana poduzeća u 2013. godini 65

POPIS GRAFOVA:

Grafikon 1: Kretanje obveza u razdoblju od 2008.-2013. godine 28
Grafikon 2: Kretanje ukupnih prihoda i rashoda za razdoblje 2008.-2013. 31
Grafikon 3: Udio dugotrajne i kratkotrajne imovine u ukupnoj aktivi za razdoblje od 2008-2013. 33
Grafikon 4: Grafički prikaz strukture pasive za razdoblje od 2008-2013. 34
Grafikon 5: Struktura novčanih tijekova za razdoblje od 2008.-2013..... 38

POPIS SLIKA:

Slika 1:Dijagram rasipanja između varijabli broja zaposlenih i broja prodavaonica 53
Slika 2: Klasifikacija odabranih poduzeća u 2008. godini hijerarhijskom metodom..... 57
Slika 3: Klasifikacija odabranih poduzeća u 2011. godini hijerarhijskom metodom..... 59
Slika 4: Klasifikacija odabranih poduzeća u 2013. godini hijerarhijskom metodom..... 60
Slika 5: Rangiranje odabranih poduzeća pomoću PROMETHEE II metode za 2008. godinu 64
Slika 6: Rangiranje odabranih poduzeća pomoću PROMETHEE II metode za 2011. godinu 65
Slika 7: Rangiranje odabranih poduzeća pomoću PROMETHEE II metode za 2013. godinu 66